

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Ügyszám: **Vj-27/2005/119.**

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa az **Antenna Hungária Magyar Műsorszóró és Rádióhírközlési Zrt.** eljárás alá vont vállalkozás ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt indult eljárásban - tárgyaláson kívül - az meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t

A Versenytanács az eljárást megszünteti.

A határozat felülvizsgálatát az eljárás alá vont vállalkozás a kézbesítéstől számított harminc napon belül kérheti a Fővárosi Bírósághoz címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtandó keresettel.

I n d o k o l á s

I.

Az eljárás megindítása

1. A Gazdasági Versenyhivatal 2005. február 15-én versenyfelügyeleti eljárást indított az Antenna Hungária Magyar Műsorszóró és Rádióhírközlési Zrt. (a továbbiakban: Antenna Hungária) ellen, annak vizsgálatára, hogy az általa nyújtott országos földfelszíni analóg televízió műsorszórás szolgáltatás és műsorszétosztás szolgáltatás díjai sértik-e
 - a) a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. Törvény (a továbbiakban: Tpv.) 21. §-át;

- b) az Európai Közösséget létrehozó szerződés (a továbbiakban: EK Sz.) 82. cikkét.
2. A Gazdasági Versenyhivatal az elintézési határidőt 2005. augusztus 12-én és 2006. február 10-én a Tptv. 63. § (6) bekezdése alapján száznyolcvan-száznyolcvan nappal meghosszabbította.

A.

TÉNYÁLLÁS

II.

Az Antenna Hungária

Alapítás és a tulajdonosi kör változásai

3. Magyarországon műsorszórási tevékenységet 1990. január 1-ig a Magyar Posta végzett, kizárólagos joggal. 1990. január 1-jével a Magyar Posta szolgáltatásait szervezetiileg szétválasztották, és a műsorszórás az újonnan alakult Magyar Műsorszóró Vállalat feladata lett, amelyet az Állami Vagyonügynökség Igazgatótanácsa 1992. június 30-ai hatállyal Antenna Hungária Magyar Műsorszóró és Rádióhírközlési Részvénytársaság néven egyszemélyes zárt részvénytársasággá alakított át. Az átalakulás idején a részvények 100%-a a Magyar Állam tulajdonába került, később több magyar önkormányzat jutott részvényekhez, illetve 1994. év májusában az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. (a továbbiakban: ÁPV Rt.) nyilvános forgalomba-hozatal keretében kárpótlási jegy ellenében értékesített egy részvénytársaságot.
4. Az Antenna Hungária 2005 közepéig többségi állami tulajdonban volt, melyben az ÁPV Rt. rendelkezett 73,7130%-ot megtestesítő tulajdonosi részesedéssel, a Forrás Vagyonkezelő és Befektetési Rt. pedig 1,2871%-os tulajdonrészrel, melyek együttesen 75%+1 szavazatot képviseltek. Ezen túlmenően az Antenna Hungáriában – tőzsdén jegyzett vállalkozásként – a Firthlion Ltd. rendelkezett 15,09%-os tulajdoni részesedéssel, míg a további részvények – 9,61% értékben – egyéb, az államháztartás részét képező tulajdonos, belföldi és külföldi

intézmény, belföldi és külföldi magánszemély, illetve egyéb nem regisztrált tulajdonos tulajdonában álltak.

5. Az ÁPV Rt. az állam tulajdonában lévő vállalkozói vagyontulajdon értékesítéséről szóló 1995. évi XXXIX. törvény, a 2276/2004.(X.30.) Korm. határozat és a 23/2004.(XI.10.) sz. RJGY alapján 2005. április 11. napján nyilvános, kétfordulós pályázati felhívást tett közzé. A pályázatot az ÁPV Rt. 2005. július 21-én eredményesnek nyilvánította, és nyerteseként – a pályázatra benyújtott érvényes és a pályázati kiírásban közzétett értékelési szempontok alapján összességében a legelőnyösebbnek minősített ajánlata alapján – a svájci székhelyű, főtevékenységként ugyancsak műsorszórással foglalkozó Swisscom Broadcast AG-t hirdette ki. A részvény adásvételi szerződés megkötésére 2005. július 28-án került sor, s a tranzakciót a Gazdasági Versenyhivatal Vj-134/2005. sz. versenyfelügyeleti eljárásában, 2005. október 17-én kelt határozatával engedélyezte.
6. Tekintettel arra, hogy a privatizációs eljárás eredményeként a Swisscom Broadcast AG az Antenna Hungária alaptőkéjében 75%+1 szavazatot megtestesítő részvénytulajdonosává vált, a magyar tőkepiaci szabályok értelmében a társaság részvényeire kötelező nyilvános vételi ajánlatot tett, majd a tulajdonába nem került részvények tekintetében vételi jogot gyakorolt, s így jelenleg az Antenna Hungária részvényeinek 100%-os tulajdonosa.

Irányított vállalkozások

7. Az Antenna Hungária által a Tpvt. 23. § (2) bekezdés a) pontja alapján közvetlenül irányított vállalkozások a következők: Antenna Távközlési Rt., Antenna Torony Rt., HungaroDigital Kft., Antel Invest Kft. Az Antenna Hungária által a Tpvt. 23. § (3) bekezdés alapján közvetve irányított vállalkozások: Pandant Kft., Antenna Hargita Kft., Eduweb Rt., HD Telecom. Továbbá, az Antenna Hungária a Magyar Telekom Rt-vel közösen irányítja a Hunsat Rt-t, melyben mindkettőjüknek 50-50%-os részesedése van.
8. A 7. pontban említett vállalkozások közül a vizsgálat tárgyát képező tevékenységekhez kapcsolódó tevékenységet végez, az Antenna Hungáriának egyaránt (közvetlenül és közvetetten együttesen) 100 százalékos tulajdonában levő

- Antenna Torony Rt, amely a műsorszóráshoz kapcsolódó antenna struktúra hasznosítását végzi és a nem-stratégiai toronystruktúra elemek tulajdonosa; továbbá
- Antenna Távközlési Rt., amely a műsorszétoosztási szolgáltatáshoz szükséges távközlési infrastruktúra tulajdonosa.

Tevékenységek

9. Az Antenna Hungária főtevékenysége a műsorterjesztés szolgáltatás nyújtása, mely a következőket foglalja magába: földfelszíni televízió műsorszórás; földfelszíni rádió-műsorszórás; digitális földfelszíni televízió műsorszórás (DVB-T); műholdas műsorszórás, szétoosztás; jeltovábbítás, ipari szolgáltatás.
10. Az Antenna Hungária az országos földfelszíni analóg televízió műsorszórás keretében az mtv közszolgálati, valamint a tv2 és az RTL Klub kereskedelmi adók műsorainak sugárzását látja el az egész országra kiterjedő analóg földfelszíni adóhálózatain keresztül, az mtv esetében 97%-os, a tv2 és az RTL Klub esetében pedig 86-86%-os lakossági lefedettséget biztosítva. Mindhárom hálózaton elérhető a NICAM rendszerű kiegészítő sztereó kísérorhang sugárzás is. A három műsorszolgáltatás napi átlagos műsorideje meghaladja a 20 órát. Az országos műsorszóráson túl körzeti (fix.tv) és helyi (Viasat3, Csepp TV) műsorszolgáltatók részére is végez műsorsugárzást.
11. A földfelszíni rádió-műsorszórás keretében az Antenna Hungária a Magyar Rádió Rt. közszolgálati műsorainak (Kossuth KH, Kossuth URH, Petőfi és Bartók Rádiók), valamint a Danubius Rádió (Országos Kereskedelmi Rádió Rt.) és a Sláger Rádió (Sláger Rádió Műsorszolgáltató Rt.) kereskedelmi programoknak a sugárzását látja el az egész országra kiterjedő földfelszíni hálózaton keresztül. Lakossági ellátottság: Kossuth KH 100%, Kossuth URH 91%, Petőfi 86%, Bartók 68%, Danubius 67%, Sláger 81%. A Magyar Rádió részére nyújtott további jelentős szolgáltatások a körzeti műsorok sugárzása, valamint a határainkon túli területeket célzó rövidhullámú műsorszórás. Országos műsorszóró tevékenysége mellett az Antenna Hungária 11 helyi és körzeti rádió műsorszolgáltató – például a Juventus, radiocafé, BBC, Tilos Rádió, Sztár FM – részére végez műsorszórást. Az Antenna Hungária kiegészítő és értéknövelt RDS (Radio Data System) szolgáltatásokat is nyújt rádió műsorszolgáltató ügyfelei részére, melyek a rádióadók részére magasabb színvonalú szolgáltatások nyújtását teszik lehetővé közönségük felé. 2004-ben

három kivételtől eltekintve valamennyi rádióműsor szolgáltatás mellett kerültek kisugárzásra RDS információk.

12. 2004. október 11-én hivatalosan is elindult üzemi körülmények között az 1999. július 9-én kísérleti jelleggel üzembe helyezett DVB-T rendszer. Az adók Budapesten és vonzaskörzetében, továbbá Kab-hegyen és vonzaskörzetében a három közszolgálati adó, az mtv, az m2 és a DunaTV műsorát sugározzák. A programok kódolatlanok, így szabadon vehetők a kiskereskedelmi forgalomban beszerezhető és az analóg televízióhoz illeszthető set top box-szal.
13. Az Antenna Hungária magyar és külföldi műsorszolgáltatók számára is biztosít műholdas szolgáltatásokat. A magyar közszolgálati műsorok igénybevevői számára analóg és digitális műholdas szolgáltatást nyújt az Eutelsat Hot Bird műholdjain. Ezen túlmenően az AMOS-1 műholdon 2004. évben hat (egész évben az ATV, a Budapest TV, az f+, az m+ és f+román műsorok, illetve december 15-ig a Hálózat TV), míg az Eutelsat Hot Bird 3 műholdon három (a tunéziai TV7 és a Duna TV, valamint július 8-ig a pakisztáni PRIME TV) televízió műsor sugárzását biztosította. Az Antenna Hungária fix eseti műholdas szolgáltatásokat és 2004. december 15-ig mobil eseti műholdas szolgáltatásokat is biztosított azon magyarországi és külföldi partnerei részére, amelyek egy magyarországi stúdióban, vagy élő közvetítési helyszínen készített műsort más hazai vagy külföldi stúdiókhoz kívántak átsugározni.
14. Az Antenna Hungária 2004-ben saját eszközein és alvállalkozóktól igénybe vett hálózaton biztosított műsorszétoztó szolgáltatást, stúdiók közötti jelátvitelt, és 2004. december 15-ig helyszíni közvetítéseket is. Az ipari szolgáltatások elsősorban a médiapiaci szereplőknek nyújtott infrastrukturális jellegű szolgáltatásokat jelentenek.
15. Az előzőek mellett az Antenna Hungária más, kapcsolódó területeken is nyújt különböző szolgáltatásokat.
 - 15.1. Az AntennaDigital egy vezeték nélküli, kódolt műsorelosztó szolgáltatás, amely Budapesten és környékén biztosít televíziós műsorvételi lehetőséget az előfizetők számára, 2005 decemberétől digitális minőségben. A mikrohullámú frekvenciasávban üzemelő AntennaDigital rendszeren kisugárzott műsorjelek parabolaantennán keresztül jutnak el az előfizetőkhez, ahol az általa biztosított dekóder készülékek teszik lehetővé a jelek dekódolását. A földi és a műholdas sugárzású adásokat is magában foglaló szolgáltatás előfizetői számára többféle alap- és kiegészítő programcsomagban közel száz tévéműsor választható. Az

AntennaDigital az egyik legnagyobb előfizetői számmal rendelkező műsorelosztó rendszer, a 2004. évben az átlagos előfizetői létszám – akkor még analóg formában, AntennaMikro néven – mintegy 80.000 volt.

- 15.2. A külső karbantartási- és szervízszerelések legjelentősebb szerződéses megrendelői távközlési vállalkozások és közintézmények. Ennek keretében a mobil szolgáltatók számára hibaelhárítási-, rádiótechnikai helyszíni szerelési, valamint szükségáramforrásokkal történő energiaellátás-biztosítási munkákat biztosít az Antenna Hungária azok saját hálózatán. Ezeket túl szükség esetén vállalja a tűzjelző- és klímaberendezések karbantartását, hibaelhárítását is, utóbbit alvállalkozó bevonásával. Egyes közintézmények számára a mikrohullámú hálózat fenntartásával kapcsolatos teendőket látja el az Antenna Hungária (karbantartás, felügyelet), míg az Antenna Távközlési Rt. részére távközlési összeköttetések telepítését, a mikrohullámú és optikai átvitel-technikai berendezések karbantartását és hibaelhárítását, zavartartási méréseket végez.
16. Az Antenna Hungária mindezeket túlmenően ingatlan-hasznosítási, infrastruktúra bérbeadási tevékenységet is folytat, melynek keretében hasznosítja a műszaki objektumok (antennatornyok, műszaki épületek) szabad helykapacitását bérlet formájában. 2005 első felében az Antenna Hungária telephelyeinek mintegy ötöde az irányítása alatt álló Antenna-Torony Rt. tulajdonába, illetve – haszonbérleti konstrukció alkalmazásával – kezelésébe került.
17. Az Antenna Hungária vagyoni, jövedelmi helyzetet jellemző főbb adatokat az 1. táblázat foglalja össze.

Az Antenna Hungária főbb adatai

ezer Ft-ban

Megnevezés	2003	2004	2005
Befektetett eszközök	49.067.677	26.537.480	30.583.356
Tárgyi eszközök	14.966.848	13.485.470	16.219.450
Forgóeszközök	7.714.108	24.573.849	4.281.694
Saját tőke	27.333.779	23.223.209	27.041.086
Jegyzett tőke	11.875.200	11.875.200	11.875.200
Kötelezettségek	27.683.833	25.545.087	5.671.270
Mérlegfőösszeg	57.865.761	52.102.181	35.675.909
Értékesítés nettó árbevétele	24.537.825	24.898.427	23.947.683
Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye	2.156.538	2.177.367	3.545.401

III.**Az országos földfelszíni analóg televízió műsorszórás****A szolgáltatás jellemzői**

18. A rádió- és televízióműsor-terjesztéssel kapcsolatos szolgáltatások (ezen belül a földfelszíni műsorszórás) lényege, hogy a rádió- és televíziós jeleket a rádió- és televízióműsor-szolgáltatók stúdióitól eljuttassák a hallgatók, nézők felé. Az Antenna Hungária földfelszíni műsorszóró hálózata ún. gerinc- és átjátszóadókból áll. A műsorjel a gerincadókhoz a műsorszétosztó hálózat segítségével jut el, míg az átjátszóadók egy másik (gerinc- vagy átjátszó-) adó által kisugárzott jelet veszik a levegőből, és azt a vett csatornától különböző csatornán sugározzák ki. A lakosság a TV stúdiók műsorához a földfelszíni adóhálózat valamelyik adójának ellátott területén telepített, megfelelő tulajdonságú TV vevőantenna alkalmazásával juthat hozzá.
19. Az Antenna Hungária
- mtv sugárzására 18 gerincadót és 121 átjátszóadót üzemeltet,
 - a tv2 sugárzásához 14 gerincadó-berendezést és 56 átjátszóadót,
 - az RTL Klub sugárzására 12 gerincadót és 35 átjátszóadót
- használ.

Szabályozási háttér

A tevékenység végzésének szabályai

20. Az országos és körzeti televízió- és rádió-műsorszórás Magyarországnak az Európai Unióhoz (EU) történő csatlakozásáig, azaz 2004. május 1-ig a koncesszióról szóló 1991. évi XVI. törvény 1. § (1) bekezdésének k) pontja értelmében koncesszió-köteles tevékenység volt, melyet kizárólag az Antenna Hungária végezhetett. Az Antenna Hungária kizárólagossága azonban hazánk EU-csatlakozásával egyidejűleg megszűnt, miután az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (továbbiakban: Eht.) 165. § (2) bekezdése ezen tevékenységeket kivette a koncessziós törvény hatálya alól.
21. Az Eht., illetve a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (továbbiakban: Médiatörvény) a műsorszórás szolgáltatás definícióját egységesen az alábbiak szerint határozza meg: „földfelszíni vagy műholdas rendszerrel végzett egyirányú – megfelelő vevőkészülékkel rendelkező, elvileg korlátlan számú felhasználónak szánt – rádió-távközlési eljárás hangok, képek vagy egyéb természetű jelek továbbítására”. Az országos műsorszórás az országos műsorszolgáltatás – azaz olyan műsorszolgáltatás, amelynek vételkörzetében az ország lakosságának legalább ötven százaléka él – érdekében megvalósuló műsorszórás, s ekként megkülönböztetendő a helyi és a körzeti műsorszórástól, melyek a helyi és körzeti műsorszolgáltatás megvalósítását szolgálják. (Helyi műsorszolgáltatás az a műsorszolgáltatás, amelynek vételkörzetében éves átlagban legfeljebb százezer lakos vagy egy városon belül legfeljebb ötszázezer lakos él, míg a körzeti műsorszolgáltatás az ezt meghaladó, de az országos műsorszolgáltatás szintjét el nem érő méretű vételkörzetű műsorszolgáltatás. Vételkörzet alatt műsorszóró rendszer révén végzett műsorszolgáltatás esetében az a földrajzilag meghatározható terület értendő, amelyen a műsor közzétételét megvalósító műsorszóró szolgáltatás hasznos jeleinek szintje és az interferenciavédelem számított mértéke eléri a Nemzetközi Távközlési Egyesület érvényes ajánlásaiban meghatározott minimális értéket.)
22. A műsorszolgáltatás megvalósulása érdekében a műsorjeleket valamilyen elektronikus hírközlési infrastruktúra segítségével kell eljuttatni a felhasználókhoz, mely megvalósulhat földfelszíni vagy műholdas műsorszórás révén, illetve vezetékes műsorelosztó hálózaton vagy nem műsorszóró

rádiótávközlő rendszeren keresztül. Tekintettel arra, hogy a földfelszíni műsorszórás nyújtására alkalmas frekvencia-készlet, illetve a műholdas műsorszórás érdekében felhasználható műholdas kapacitás szűkös erőforrás, ezek felhasználása csak a Nemzetközi Távközlési Egyesület (ITU) keretében zajló nemzetközi egyeztetésnek megfelelően lehetséges. Ez a földfelszíni rendszerű műsorszórás útján megvalósuló, illetve a Kormány rendelkezési jogába tartozó (általa bérelt) műholdas, valamint rádiótávközlő eszközzel végzett műsorszolgáltatás esetén azzal a következménnyel jár, hogy arra kizárólag az Országos Rádió és Televízió Testület (továbbiakban: ORTT) által pályázat útján kiválasztott műsorszolgáltató jogosult, műsorszolgáltatási szerződés alapján, illetve a közszolgálati műsorszolgáltató a Médiatörvény rendelkezéseinél fogva.

23. Magyarországon jelenleg három országos földfelszíni analóg televízió műsorszórásra alkalmas frekvencia áll rendelkezésre, melyek közül az egyiket a Magyar Televízió Rt. használja az mtv közszolgálati csatorna műsorának terjesztésére, míg a második és harmadik frekvencia az MTM-SBS Rt. tv2 elnevezésű országos kereskedelmi műsorának, illetve a Magyar RTL Televízió Rt. RTL Klub nevű, ugyancsak országos kereskedelmi csatornájának terjesztését szolgálja. Ez utóbbi két frekvencián történő műsorszolgáltatási jogosultságot a kereskedelmi televíziók 1997-ben nyerték el pályázat útján, 10 éves időtartamra, amit 2005-ben az ORTT – a Médiatörvény 107. § (1) bekezdése által biztosított jogkörével élve – pályáztatás nélkül újabb 5 évre meghosszabbított.
24. A műsorszolgáltatási tevékenység végzésének feltételeit a Médiatörvény részletesen szabályozza. A Médiatörvény 90. § (2) bekezdése értelmében a műsorszolgáltató a pályázatában vállalt időtartamban és adásidőben, a vállalt műsorstruktúrának megfelelő műsor sugárzására jogosult és köteles, az általa üzemben tartott saját hálózaton, berendezésekkel, eszközökkel vagy távközlési szolgáltató (műsorszóró) szolgáltatás közreműködésével. A műsor-szolgáltatási jogosultság fejében a műsorszolgáltató – a nem nyereségérdekelt műsorszolgáltató kivételével – műsorszolgáltatási díjat köteles fizetni. A műsorszórási célú frekvenciát a Nemzeti Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NHH) jelöli ki a műsorszolgáltatási jogosultsággal rendelkező vagy a vele szerződött távközlési szolgáltató számára. A műsorszóró adó frekvenciakijelölési határozata állapítja meg a frekvencialekötési díjat, valamint a műsorszóró adó üzemeltetésének műszaki feltételeit és előírásait. Ez utóbbi képezi alapját a műsorszóró adó ún. rádióengedélyének, amit ugyancsak az NHH ad ki, a műsorszolgáltatási

jogosultság érvényességi idejének lejártáig. A rádióengedély emellett tartalmazza a frekvenciahasználati díj mértékét. Az NHH által kirótt frekvencialekötési és frekvenciahasználati díjat tehát a műsorszórási tevékenységet végző vállalkozónak kell megfizetnie, amit azonban az – amennyiben nem azonos a műsorszolgáltatási jogosultságot szerzett szervezettel – továbbháríthat a műsorszolgáltatóra.

Árszabályozás

25. A televízió műsorszórás szolgáltatás legmagasabb sugárzási díjait 1992. február 25. óta az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény (továbbiakban: Ártörvény) 7. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján az annak mellékletében feltüntetett Miniszter rendeletben szabályozza.
26. A fizetendő díjmaximumot először a 9/1992. (II.25.) KHVM rendelet szabályozta úgy, hogy 2. mellékletében a különböző teljesítményű adókra meghatározta az 1992. évi bruttó és nettó díjakat Ft/óra mértékegységben. A díjak 1993. január 1-én és 1994. július 1-én újból megállapításra kerültek.
27. Az 1995. július 1-től hatályos 8/1995. (VI.13.) KHVM rendelet már meghatározta a legmagasabb díjak számítására 1996. január 1-jétől 1998. december 31-ig alkalmazható előírásokat is, melyek szerint 1996. január 1-től a műsorszórás díjainak átlagos növekedése évente legfeljebb az ipari belföldi értékesítés megelőző időszakra vonatkozó (visszamatató) árindexének megfelelő mértékű lehetett. A rendelet alapján a műsorszórást végző szolgáltató minden díjváltoztatást megelőzően köteles volt e mértéknek megfelelő számításait az egyes díjtételekre vonatkozó indítványával a Miniszter részére megküldeni. A Miniszter az így jóváhagyott legmagasabb díjakat minden évben rendeletben kihirdette.
28. 1999-től a 9/1998.(IV.3.) KHVM rendelet szerint a műsorszórás díjainak átlagos növekedését az 1998. évre megállapított díjakból kiindulva az alábbiak szerint kellett megállapítani:

- a) az adott évre vonatkozó átlagos díjszintemelés nem lehet nagyobb, mint a tárgyévi fogyasztói árszintemelkedés hatékonysági tényezővel csökkentett mértéke;
- b) a díjmegállapítás során a tárgyévre vonatkozó költségvetési törvényjavaslat indokolásában szerepelő tervezett előremutató éves fogyasztói árindexet kell alapul venni;
- c) a gazdálkodás eredményének a fogyasztóval való megosztását kifejezésre juttató hatékonysági tényező 0-2 százalékpont, annak adott évre vonatkozó konkrét mértékét a Miniszter határozza meg;
- d) a tárgyévi tervezett fogyasztói árindex és a tényleges (várható) fogyasztói árindex közötti különbség 2 százalékpontnál nagyobb mértéke esetén a tárgyévet követő évben a b) pont szerinti árindex korrekciós tényezőjeként lehet figyelembe venni a tervezett és a tényleges (várható) fogyasztói árindex különbségét.

A műsorszórást végző szolgáltatónak a tervezett díjemelést megelőzően szintén számításokon alapuló javaslatot kellett küldenie a Miniszter részére.

- 29. A 15/2003.(XII.27.) IHM 6. melléklete a Miniszter részére megküldendő díjszámításokat alátámasztó adatszolgáltatás kötelezően előírt tartalmi elemeit is meghatározta, továbbá úgy rendelkezett, hogy amennyiben a szolgáltató nem megfelelő tartalommal, késedelmesen vagy egyáltalán nem nyújtja be díjemelési javaslatát, az NHH az Eht. 68. §-ában meghatározott piacfelügyeleti eljárást folytathat.
- 30. Jóllehet az 1996. évtől érvényes (ún. ársapka) szabályozás a különböző teljesítményű adókra érvényes díjak átlagos emelését korlátozta, a Miniszter, az általa kiadott rendeletekben (az 1998. évi díjváltozás kivételével) azonos mértékben emelte a különböző teljesítmény szintekhez tartozó díjakat. Az Antenna Hungária az időszak egészét tekintve a Miniszter által meghatározott mértékek alatt tartotta műsorszórási díjait.
- 31. A jelenlegi hatósági árszabályozás a közeljövőben megszűnik. 2005. július 26-án kelt levelében ugyanis Fabio Colasanti, az Európai Bizottság Információs Társadalom és Média Főigazgatóságának főigazgatója az IHM-től felvilágosítást

kért az Eht. és a hozzá kapcsolódó végrehajtási rendeletek árszabályozással kapcsolatos egyes rendelkezései tekintetében. Válaszlevelében az IHM ígéretet tett a közösségi joggal ellentétes jogszabályi rendelkezések – így az Eht. 74. §-a (5) bekezdésének b) pontja, az Ártörvény mellékletében a műsorszórási szolgáltatás díjára vonatkozó rendelkezés, valamint a rádió és televízió műsorszórási legmagasabb díjairól szóló 2/2003. (II. 7.) IHM rendelet – hatályon kívül helyezésére. Az új, az Eht. 102-108. §-aiban foglalt lehetőségekkel összhangban álló szabályozás kidolgozás alatt áll.

További televízió műsorterjesztési lehetőségek

32. Országos földfelszíni analóg televízió műsorszórási szolgáltatást az Antenna Hungária – az előzőekben részletezettek szerint - a Magyar Televízió Rt., az MTM-SBS Televízió Rt., valamint a Magyar RTL Televízió Rt. részére nyújt az mtv, tv2 és RTL Klub elnevezésű műsorok terjesztése érdekében. A szolgáltatás nyújtásához szükséges országos földfelszíni műsorszórási infrastruktúrával Magyarországon kizárólag az Antenna Hungária rendelkezik, ezért ezt a szolgáltatást az említett szolgáltatók jelenleg más vállalkozástól nem tudják igénybe venni.
33. Az Antenna Hungária által sugárzott három műsor (mtv, tv2, RTL Klub) vételéhez szükséges tető- vagy szobaantenna segítségével a határhoz közelebb eső településeken esetlegesen a szomszédos országok földi sugárzású műsorai is foghatók, illetve a vételi hely elhelyezkedésétől függően a körzeti fix.tv és/vagy a földfelszíni terjesztésű helyi műsorok is nézhetők. A szobaantenna egyszeri beruházási költsége maximum 10.000 Ft, a tetőantennáé – a szerelési költségekkel együtt – szintén tízezres nagyságrendű.
34. Az Antenna Hungária által kizárólagosan végzett földi sugárzás vétele mellett a lakosságnak a vizsgált időszakban
 - kábeltelevíziós szolgáltatás;
 - Antenna Mikro szolgáltatás; valamint
 - Műholdvevőigénybevételével volt módja televíziós műsorok vételére.

Kábeltelevíziós szolgáltatás

35. A kábeltelevíziós műsorvételi mód, azon túl, hogy az ingyenesen fogható földfelszíni és műholdas műsorok elérhetőségét biztosítja, számos kódolt és/vagy kizárólag kábelen fogható csatornát is kínál előfizetői számára, különböző programcsomagokba rendezve. A legalacsonyabb havidíjú csomag jellemzően a közszolgálati műsorokat tartalmazza, a középső csomagban érhetőek el az előzőeken kívül az országos kereskedelmi csatornák magyar nyelvű műsorai, néhány más magyar kereskedelmi, illetve tematikus csatorna, valamint jó néhány külföldi közszolgálati vagy kereskedelmi program, míg a legbővebb csomag tartalmazza a teljes kínálatot. Egyes szolgáltatók ezen felül prémium csatornákat is kínálnak előfizetőiknek, külön havi díj ellenében. A kábeltelevíziós szolgáltatás tipikusan néhány ezer forintos havidíj ellenében vehető igénybe, melyhez – a különböző akciós feltételek függvényében – néhány ezertől néhány tízezer forintig terjedő egyszeri bekapcsolási/kiépítési díj is társul. A kábeltelevíziós hálózatok előnye a színes és változatos programkínálaton túl a hangszolgáltatások, illetve szélessávú Internet hozzáférési szolgáltatás igénybevételének tényleges vagy jövőbeli lehetősége.
36. A kábeltelevízióval elérhető háztartások aránya összes magyarországi háztartáshoz viszonyítva 70-75 százalék között van, míg ténylegesen a háztartások 50-55 százaléka rendelkezik kábeltelevíziós előfizetéssel.

Antenna Mikro szolgáltatás

37. Az AntennaMikro szolgáltatást az Antenna Hungária nyújtotta az eljárással érintett időszakban. Az AntennaMikro az NHH-hoz tett bejelentés alapján földfelszíni, mikrohullámú analóg technológiával sugárzott, kódolt műsorelosztási szolgáltatás volt, amely díjfizetés ellenében egyénileg választható televíziós programcsomagok vételét tette lehetővé, két programcsomagban összesen 21 televíziós csatorna elérhetőségének biztosításával. A szolgáltatás Budapest területén és a főváros közvetlen környezetében volt fogható, azok számára, akik parabola-antennával a Széchenyi hegyről vagy az óbudai átjátszó állomásról érkező jelekre árnyékolás nélkül, közvetlen rálátással rendelkeztek.
38. Az AntennaMikro szolgáltatás jelei csak a szolgáltató által biztosított dekódoló berendezéssel voltak foghatók, egyszeri díj (12.535 – 4.860 Ft között a vállalt szerződéses időszak függvényében), és havonta fizetendő díjak (dekóder

használati díj és a választott programcsomag szerinti előfizetési díj) ellenében. Több TV készülék, illetve azokon egyidőben különböző programok nézhetőségének igénye esetén minden TV-hez külön dekódoló egységre volt szükség. A dekódoló berendezéshez csatlakoztatott TV készülékeken ugyanis csak azonos műsor volt látható (ellentétben a kábeltelevízió szolgáltatási ponttal, amely úgy ad lehetőséget több vevőkészülék csatlakoztatására, hogy azokon önállóan választható a nézni kívánt csatorna). Az AntennaMikro szolgáltatás összességében szűkebb kínálatot nyújtott az előfizetők számára, mint egy kábeltelevíziós hozzáférés; a legbővebb kábeltévés csomagnak megfelelő kínálatot nyújtó harmadik programcsomagot ugyanis az Antenna Hungária műszaki akadályok következtében – az elosztható csatornák számának növelése kapacitás-korlátok miatt nem volt lehetséges az AntennaMikro-nál – nem tudott kialakítani.

39. A korlátozott vételkörzetre is tekintettel az AntennaMikro szolgáltatásra a TV készülékkel ellátott háztartásoknak csak mintegy 2-3 százaléka fizetett elő.

Műholdas vételi lehetőségek

40. Magyarországon a legelterjedtebb műholdas megoldások a HotBird (13° Kelet), az Astra (19,2° Kelet), illetve az Amos1 (4° Nyugat) műholdak egyikének vagy kombinációjának vételére alkalmas eszközöket foglalják magukban. Minden műholdvevő ún. tükörből (parabola antenna), vevőfej(ek)ből és beltéri egység(ek)ből áll. (A vevőfej, illetve a beltéri egység lehet analóg vagy digitális.) Ha mindegyik egységből csak egy van, akkor az egység csak egy műhold vételére alkalmas. Egy analóg műholdvevő szett ára kb. 15.000 Ft-nál, egy digitálisé kb. 25.000 Ft-nál kezdődik. Ha egy műholdról mind az analóg, mind a digitális sugárzású adókat fogni kívánjuk, akkor két beltéri egység (analóg és digitális is) szükséges. Műholdvevő esetén a rácsatlakoztatott televíziókon egyidejűleg csak ugyanaz a csatorna vehető. A két műhold vételére is alkalmas rendszer két vevőfejet tartalmaz. A már említett műholdak közül csak az Astra és a HotBird vételére alkalmas vevőfejet lehet egy tükörbe építeni, mert ezek viszonylag közel vannak egymáshoz. A kétféjes rendszer 5-10.000 Ft-tal drágább az egyfejesnél. Az Amos1 vétele önálló tükörrel és vevőfejjel lehetséges; e három egység egy beltéri egységgel csatlakoztatható a vevőkészülékhez, azonban a vevőkészülékeken itt is csak ugyanaz a program nézhető. Ha a televízióként különböző program nézhetőségének igénye merül fel, az mindegyik esetben egy-egy külön beltéri egység alkalmazását vonja maga után. A szerelési díj – a szükséges szerelvényekkel együtt – min. 15.000 Ft. A

fentebb jelölt egy-, ill. kétféjes alaprendszereken kívül – a különleges igények kielégítésére – számtalan egyedi megoldás tervezhető és telepíthető, azonban ezek költségei, árai igen magasak lehetnek.

41. Az Astra műhold(ak)ról elsősorban német nyelvű adásokat sugároznak, de szép számmal találhatók itt más nyelven fogható programok is, pl. olasz, francia, arab. Ezen a műholdon található – kódolt formában – a UPC Direct csomag (részletesen lásd 43. pont). A HotBird műhold(ak)on számos olasz, angol, arab, lengyel, spanyol, stb. nyelvű adás elérhető. A Duna TV és az m2 adása is erről a műholdról vehető, s szintén nagyszámú rádió-adás szerepel. Az Amos1-ről magyar tv-adások is foghatók, így például a Musicmax, Magyar ATV, Budapest TV, F+.

42. Az egyes műholdak segítségével fogható – Magyarországon vezetékös műsorjelelosztás révén szokásosán elérhető – műsorok részletes listáját a 2. táblázat tartalmazza, kódolt és kódolatlan bontásban, a 2005. évi állapotnak megfelelően. Míg a kódolatlan programokat műholdvevő készülék segítségével bárki szabadon foghatja és nézheti, addig a kódolt műsorok jellemzője, hogy azok csak ún. dekóderrel foghatók, ilyeneket azonban a műsorkészítők egyéni előfizetőknek (magán-személyeknek) jellemzően nem, kizárólag műsorelosztók részére biztosítanak, értékesítenek.

Műhold vevővel fogható műsorok

A műsor jellege	HotBird	Astra	Amos 1
Magyar nyelvű, kódolatlan	Duna TV, m2		Musicmax, Magyar ATV, Budapest TV, Hálózat TV
Magyar nyelvű, kódolt	Hallmark, Eurosport, Romantica, Private Gold		Spektrum, HBO, HBO2, Discovery, Viva+, HírTV, Filmmúzeum, Pax, Romantica, Film+, Nickelodeon, AXN, Cinemax, National Geographic
Idegen nyelvű, kódolatlan	Arte, BBC World, TV5 Europe, DW, Rai Uno, Euronews, Fashion TV, ZDF, Nickelodeon	ARD, Arte, CNBC, CNN International, DW, Euronews, Fashion TV, Kabel 1, Ki.Ka, Pro7, Rai Uno, RTL2, RTL, RTP, Sat1, Super RTL, Travel, TV5 Europe, Vox, Viva, ZDF, 3 Sat	
Idegen nyelvű, kódolt	MCM, Mezzo, AB Moteurs, Motors, MTV, VH1, Cartoon Network, Spice Platinum, TCM		MTV, TV5, VH1, 3 Sat, BBC World, Extreme Sports, Arte, MCM, TCM, Sat1, CNBC, CNN, Fox Sport, Fashion TV, Mezzo

Forrás: <http://www.lyngsat.com/hotbird.shtml>
http://www.astra.lu/tv-radio/guide/lineup/markets/ALL192_all.htm
<http://www.satcodx9.com/3560/mag/>

43. A UPC Direct szolgáltatás digitális műholdas vételi lehetőséget kínál az előfizetőknek kiváló minőségben, számos – a kábeltelevíziós szolgáltatás révén nem elérhető – kiegészítő, értéknövelt szolgáltatással (pl.: „Elektronikus Műsorfüzet”, Dolby Surround, hozzáférés korlátozhatósága, programozhatóság, nyelv kiválasztása.) párosulva. Árai – a szolgáltatás műszaki színvonalához igazodóan – magasabbak az általánosan megszokott kábeltelevíziós előfizetési díjaknál, és ehhez még viszonylag magas egyszeri belépési költségek is társulnak. A belépési költségeket azonban a csatlakozó fogyasztóknak nem mindig kell megfizetnie; a szolgáltató ugyanis folyamatos akciókkal igyekszik növelni a penetrációt. A UPC Direct alap szolgáltatása (ún. Családi csomag) keretében vagy prémium csomagok formájában számos magyar és idegen nyelvű

kereskedelmi és tematikus csatorna érhető el, valamint az Astra műhold révén szabadon fogható programok széles választéka. A csomagból hosszú időn keresztül hiányoztak a földi sugárzású magyar csatornák, melynek kiegészítő vételéhez így szükség volt tető- vagy szobaantennára is.

44. A műholdas vétel lehetősége (ideértve a UPC Directet is) Magyarország egész területén biztosított, a vizsgált időszakban azonban a TV készülékkel rendelkező háztartásoknak csak mintegy 10 százaléka rendelkezett műholdvevővel.

A piacralépés lehetőségei

45. A földfelszíni analóg műsorszóráshoz rendelkezésre álló spektrum korlátos, ezért a földfelszíni műsorszóró infrastruktúra megtervezése, kiépítése nemzetközi egyeztetést, hatósági engedély beszerzését igényli, s emiatt a műsorszóró szolgáltatás esetén az adótorony fizikai helye kötött. Az Antenna Hungária már rendelkezik egy országos telephelyi infrastruktúrával, így egy adott földrajzi pozícióban második torony építése nehézségekbe ütközhet, sőt, bizonyos telephelyeken nem is lehetséges.
46. Az előzőek szerinti műszaki korlátok mellett egy teljesen új műsorszóró hálózat kiépítésének gazdasági racionalitása is kérdéses: a lehetséges ügyfelek korlátozott száma és az analóg műsorszórás legkésőbb 2012-re várható megszűnése a rendkívül magas beruházási költségek megtérülését is valószerűtlenné teszi. S bár az analóg technológiát felváltó digitális műsorszórás céljaira az így kialakított telephelyek elvileg felhasználhatók, a telephelyek kialakításával kapcsolatban ez esetben is érvényes az Antenna Hungária műszaki korlátokból fakadó helyzeti előnye, ráadásul a vizsgált időszakban a digitális műsorszórás magyarországi bevezetésének keretei még nem voltak ismertek¹.
47. *Ez a pont az Antenna Hungária és a műsorszolgáltatók között a műsorszórás tekintetében kötött szerződések olyan részeit ismerteti, amelyeket az Antenna Hungária üzleti titokként kért kezelni.*

¹ Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium 2005 végére készítette el a digitális átállásról szóló törvény tervezetét, amelyet az Országgyűlés még nem fogadott el.

IV.

A televíziós műsorszétoztás

A szolgáltatás jellemzői

48. A műsorszétoztás során az Antenna Hungária a műsorszolgáltató által készített műsorjelet juttatja el a televízió stúdiókból meghatározott áradási pontokra, nagysebességű, az egész országot lefedő digitális mikrohullámú hálózatán, valamint budapesti optikai hálózatán. A kép és hangjeleket az ún. „kodek” eszközök kódolják.
49. Az Antenna Hungária műsorszétoztó hálózata két részből áll. A Budapesti Optikai Hálózat valamennyi stúdiót egy optikai átviteli hálózatban köt össze, és biztosítja a stúdiók és az Országos Mikrohullámú Központ (OMK) közötti nagy megbízhatóságú elérést és átjárhatóságot. Az Országos Digitális Mikrohullámú Gerinchálózat (Országos Transzport Hálózat), mely Budapesten – az OMK-ban – kapcsolódik össze a műsorszolgáltatókat is bekötő adatátviteli, távközlési hálózattal, gyűrűs rendszerben, tartalékolt útvonalon, nagy megbízhatósággal juttatja el a műsorjeleket az egyes adó telephelyekhez. Mind a Budapesti Optikai Hálózat, mind az Országos Transzport Hálózat kialakításakor, megépítésekor alapvető célkitűzése volt az Antenna Hungáriának, hogy azok a műsorszétoztás mellett alkalmasak legyenek telekommunikációs igények kielégítésére, így ugyanezen hálózatokon keresztül történik a nem műsorszolgáltató vevő távközlési szolgáltatások iránti keresletének kiszolgálása.

Szabályozási háttér

50. A műsorszétoztásra korábban érvényes hatósági ár (a műsorszétoztásra is a bérelt vonali szolgáltatások árképzésére vonatkozó szabályokat kellett alkalmazni) 1998-ban megszűnt. A 9/1998. (IV. 3.) KHVM rendelet 2. § (2) bekezdése szerint: „A rendelet mellékleteiben meghatározott díjak nem tartalmazzák a műsor szétoztásának díját, és nem tartalmazznak frekvencialekötési és -használati díjat. A műsorszétoztás díját a felek megállapodása határozza meg”.

A szolgáltatás igénybevételének további lehetőségei

51. A műsorszétoztás, mint szélessávú adatátviteli szolgáltatás, egyetlen specialitása a jelek kódolását és dekódolását végző kodek eszközök alkalmazása,

melyek azonban bármely adatátviteli szolgáltatást nyújtó vállalkozás által beszerezhetők. Olyan hálózattal azonban, amely az Antenna Hungária minden egyes földfelszíni műsorszóró adójának telephelyéhez eljut, kizárólag az Antenna Hungária és az általa irányított vállalkozások rendelkeznek. Így az országos kiterjedésű szélessávú adatátviteli hálózattal rendelkező távközlési vállalkozások (Magyar Telekom Rt., Invitel Rt., PanTel Kft., GTS-Datanet Kft) nem is nyújtanak műsorszórtási szolgáltatást az Antenna Hungária országos földfelszíni analóg televízió műsorszórást igénybe vevő üzletfelei részére. A távközlési szolgáltatókat ugyanakkor igénybe veszik a műsorszolgáltatók a stúdiók közötti jelátvitelre.

52. A Gazdasági Versenyhivatal megkereste az 51. pontban említett távközlési vállalkozásokat, amelyek egybehangzóan kijelentették, hogy sem jelenleg nem végeznek műsorszórtási szolgáltatásokat, sem a közeljövőben nem kívánnak ilyen szolgáltatások nyújtásába kezdeni, mert azt vagy nem látják gazdaságosan megvalósíthatónak, vagy nem is gondolkodtak el róla mélyebben, mert nem illeszkedik a termék-portfóliójukba, illetve más területek felé kívánnak nyitni. Az egyik megkérdezett műszaki sajátosságokra hivatkozva azzal is érvelt, hogy a műsorterjesztésben alkalmazott megoldások, protokollok teljesen eltérnek a jelenleg a telekommunikációs adatátvitelben használtaktól. Egy másik szolgáltató pedig arra mutatott rá, hogy míg az általános üzleti célú adatátviteli szolgáltatások alapvetően pont-pont közötti összeköttetések révén valósulnak meg, addig a műsorszórtás kizárólag pont-multipont közötti viszonylatban nyújtható. Ezek a technológiai megoldás különbözőségén túl más-más üzembiztonsági elvárásoknak kell megfeleljenek; a pont-multipont összeköttetésnek való megfeleltetés csak rendkívül nagy ráfordítással valósítható meg.
53. Szintén megkereste a Gazdasági Versenyhivatal a műsorszolgáltatókat. Volt ugyan olyan műsorszolgáltató, amely már kezdeményezett tárgyalásokat adatátviteli szolgáltatókkal az országos műsorszórtás kiváltására, de ajánlatkérésére nem érkezett elfogadhatóan kidolgozott megoldási javaslat. A műsorszolgáltatók kiemelték továbbá, hogy a műsorszórtási szolgáltatás megrendeléséről való döntéskor az ár, műszaki megoldás minősége, biztonsága, kiépítés határideje mellett igen fontos tényezőként mérlegelendő az egy szolgáltatóval való kapcsolatból származó előny, ami például egy esetleges meghibásodás esetén a hiba behatárolását és elhárítását jelentősen megkönnyítheti, felgyorsíthatja (s nyilván a felelősség megállapítását is

egyszerűbbé teszi), illetve az átadási pontok számának minimalizálásával a szolgáltatás megbízhatóságát is kedvező irányban befolyásolja.

54. *Ez a pont az Antenna Hungária és a műsorszolgáltatók között a műsorszétoztás tekintetében kötött szerződések olyan részeit ismerteti, amelyeket az Antenna Hungária üzleti titokként kért kezelni.*

V.

A vizsgált szolgáltatások díjai és gazdasági értéke

55. A Gazdasági Versenyhivatal megbízta az Expert Management Consulting Kft-t (a továbbiakban: EMC), a vizsgálat tárgyát képező szolgáltatások gazdasági értékének meghatározására. Gazdasági érték alatt értve az adott tevékenység gazdaságilag indokolt költségeit, amely magában foglalja a tőkeköltséget (a befektetett tőke „tisztességes” hozamát) is.

Az EMC által alkalmazott módszer főbb elvei

56. Az EMC a számításokat – figyelembe véve az Antenna Hungária álláspontját is – az alábbi egyszerűsítésekkel végezte el.
- a) Az Antenna Hungária és az által irányított vállalkozások jelenlegi – a korábitól lényegesen eltérő – szervezeti felépítésére tekintettel csak a 2004. évi és (a számítás idején rendelkezésre álló) 2005. I. félévi adatokat vette figyelembe.
 - b) A vizsgált tevékenységek sajátosságaira tekintettel nem az egységköltséget (egységnyi gazdasági értéket) és az egységárát, hanem az egyes szolgáltatások teljes költségét és összes bevételét határozta meg.
 - c) Kizárólag a vizsgált tevékenységek költségeit (gazdasági értékét) határozta meg, az Antenna Hungária által végzett további tevékenységeket nem (Részleges Számviteli Szeparációs Modell), így az eredmények nem vethetők össze az Antenna Hungária vállalati szintű mérlegével.
 - d) A számítás során figyelembe vette a vizsgált tevékenységekben közreműködő Antenna Torony Rt. (műsorszórás) és Antenna Távközlési Rt. (műsorszétoztás) adatait is.
57. A bevételek és a költségek (beleértve az adott tevékenységhez szükséges eszközök utáni elvárt hozamot megjelenítő ún. tőkeköltséget is) közül:

- a bevételek tekintetében a tevékenységekhez rendelés az Antenna Hungária részletes kimutatásai alapján egyszerűen és egyértelműen megvalósítható volt, mert azok elkülönítetten, vevőnként és tevékenységenként kerülnek könyvelésre;
- a költségek és ráfordítások (a továbbiakban együtt: költségek) esetében azonban a helyzet bonyolultabb, mert az Antenna Hungária tevékenységi köre diverzifikált, s magas azon költségeknek és eszközöknek az aránya, melyek több tevékenység végzésében is érintettek, így azok az egyes tevékenységek között valamilyen módon fel kell osztani.

58. Az Antenna Hungária esetében a vizsgált tevékenységek (országos földfelszíni analóg televízió műsorszórás, illetve az ahhoz kapcsolódó műsorszétoosztás) az ún. Műsorterjesztési ágazaton belül helyezkednek el, melynek további tevékenységei a helyi és körzeti analóg földfelszíni televízió műsorszórás, a földfelszíni rádió műsorszórás, a digitális műsorszórás, valamint a műholdas és egyéb műsorterjesztés, melyek végzésében közreműködik az Antenna Hungária tulajdonában álló Antenna Torony Rt. (műsorszórás), illetve Antenna Távközlési Rt. (műsorszétoosztás) is. A Műsorterjesztési ágazat igénybe veszi továbbá a Szerviz és infrastruktúra üzemeltetési ágazat belső szolgáltatásait is. A harmadik ún. szolgáltató ágazat a Lakossági szolgáltatások ágazat semmilyen formában sem kapcsolódik a Műsorterjesztési ágazathoz.
59. Az Antenna Hungária a központi szervezeti (igazgatási) egységei a következők: Vezérigazgatóság, Fejlesztési és Informatikai ágazat, Stratégiai és vagyonkezelési ágazat, Gazdasági ágazat, Jogi és humánpolitikai ágazat, Kommunikációs ágazat, Közgyűlés, Igazgatóság, Felügyelő bizottság.
60. Adott szolgáltatás nyújtásának költségei között megkülönböztethetők:
- a) a kizárólag az adott szolgáltatás nyújtása érdekében felmerült és így ahhoz egyértelműen hozzárendelhető (közvetlen) költségek, továbbá
 - b) azon költségek, amelyek több tevékenység (közte az adott szolgáltatás) érdekében merültek fel, melyeken belül elkülöníthetők:
 - ba) azok az üzemi és igazgatási jellegű költségek, melyek abban az ágazatban (üzemben) merültek fel, amely az adott szolgáltatást nyújtja;
 - bb) azok az üzemi és igazgatási költségek, amelyek a vállalkozás más szolgáltató ágazatai által az adott szolgáltatás nyújtása érdekében végzett tevékenységek költségei;

- bc) a vállalkozás központi irányításának igazgatási költségei (vállalati általános költségek)

Az országos földfelszíni analóg televízió műsorszórás költségei

Költségelosztási módszerek

61. A Műsorterjesztési ágazatnak – az országos földfelszíni analóg televízió műsorszóráshoz (a továbbiakban: műsorszórás, analóg műsorszórás és földfelszíni műsorszórás is) vagy más ágazat által végzett tevékenységhez közvetlenül nem kapcsolódó – üzemi költségei az egyes tevékenységek között azok közvetlen költségeinek arányában kerültek szétosztásra. Ez alól kivételt képeznek a rádió műsorszórást is végző adótornyokhoz kapcsolódó üzemi költségek. Ezek esetében a rádió műsorszórásra jutó költség egy műszaki paraméter alapján leválasztásra került, és fennmaradó osztódott az előzőek szerint.
62. A Szerviz és infrastruktúra üzemeltetési ágazat valamely tevékenységhez közvetlenül nem kapcsolódó üzemi költségei az egyes tevékenységekhez alkalmazott dolgozók és a karbantartott hálózati pontok száma kialakított műszaki paraméter szerint kerültek szétosztásra az egyes tevékenységek között.
63. Az egyes tevékenységekhez közvetlenül hozzá nem rendelhető ágazati és vállalati általános költségek szétosztása az egyes tevékenységek előzőek szerint számított közvetlen és üzemi költsége, továbbá bevétele (árbevétel és egyéb bevétel) összegeinek arányában történt. A bevételek mellett a költségek figyelembevételét az EMC arra alapította, hogy az ágazatok, illetve a vállalkozás szintjén jelentkező költségeket az egyes tevékenységek jelentősége és fontossága, az Antenna Hungária tevékenység portfóliójában képviselt „súlya” mint (általános jellegű) költségokozó mozgatja. Minél nagyobb jelentőséget tulajdonít az Antenna Hungária egy adott tevékenységnek, annál több központi erőforrást fordít rá. Az egyes tevékenységek jelentősége mint költségokozó használatának indokoltsága pedig könnyen igazolható, hiszen a központi igazgatási tevékenység vonatkozásában alaposan vélelmezhető, hogy minél nagyobb jelentőségű egy adott tevékenység a társaság gazdálkodásában, a menedzsment tevékenységét és figyelmét annál inkább irányítja arra a tevékenységre adott tevékenység vonatkozásában magasabb igazgatási költségvolument generálva. Fordított esetben, a társaság gazdálkodása szempontjából marginális jelentőségű tevékenységekre általában a menedzsment

is kevesebb figyelmet fordít, ezáltal azzal kapcsolatosan kevesebb igazgatási költség merül fel.

Indokolatlannak minősített költségek

64. A műsorszórás közvetlen és üzemi költségei között az EMC gazdaságilag indokolatlan költséget nem tárt fel.
65. A vállalati általános költségek körében az EMC több olyan költséghelyet is azonosított, amelyek nevük, tartalmuk alapján egyértelműen más szolgáltatásokhoz voltak kapcsolhatók, illetve piaci körülmények között az árban nem érvényesíthetők (pl. orvosi rendelő, kondicionáló terem) így ezeket a 63. pont szerint, tevékenységek között felosztandó vállalati általános költségösszegben nem vette figyelembe.
66. A költségfajták szerint az EMC az elszámolt marketing költségek, tagsági díjak, szakértői díjak és egyéb ki nem emelt szolgáltatások műsorszórás szempontjából történő figyelembevételének indokoltságát elemezte.
 - A *marketing* tevékenységgel kapcsolatban a szakértő rámutatott, hogy a műsorszórási (és műsorszétoztási) tevékenységének kis számú, jól beazonosítható, ismert, nagy volumenben beszerző, hosszú távú beszerzési szerződésekkel rendelkező vevője van, így bármekkora mértékű marketing ráfordítás racionalitása kétséges, hiszen a kereslet, a vásárlások volumene erre teljességgel rugalmatlan, ezért azokat a költségfelosztásnál figyelmen kívül hagyta.
 - A *tagsági díjak* tekintetében a költségek indokoltságának vizsgálata azt mutatta, hogy azok egy részének figyelembevétele a felosztandó igazgatási költségek között nem indokolt, mert azok vagy más tevékenység(ek)hez kapcsolódnak, vagy mert a vizsgált szolgáltatások ezen költségek felmerülésének hiányában is változatlan tartalommal és minőségben végezhetőek volnának, illetve legfeljebb a nyereség terhére vállalhatóak.
 - A *szakértői díjak* vizsgálata során a szakértő azon tételek indokoltságát kérdőjelezte meg, amelyek különböző szervezeti átalakulásokhoz, a szervezet fejlesztéséhez kapcsolódtak. A leányvállalati struktúra, portfóliókezelés és szervezési feladatok tekintetében arra az álláspontra helyezkedett, hogy piaci környezetben ezek költségeinek szerepeltetése a műsorszórás

tevékenység önköltségében nem lehetséges, még akkor sem, ha ezáltal más vonatkozásban költségmegtakarítást érhet el a társaság, hiszen az adott tanulmány árát, költségét azáltal „kapja vissza”, hogy jobb szervezési megoldásokkal olcsóbban tudja előállítani termékeit / szolgáltatásait, és nem azáltal, hogy a termék önköltségében az egyes szakértői tevékenységek költségeit kimutatva adott esetben magasabban árazhat. Piaci alapon árazott tevékenységek esetében ugyanis könnyen belátható, hogy egy adott termék / szolgáltatás (kialakult) piaci ára teljes mértékben független attól, hogy az adott piacon szereplő (egy adott) vállalkozás éppen átszervezi-e tevékenységét, vállalkozását; avagy a szolgáltatását teljes egészében saját maga, vagy (akár saját tulajdonában lévő) alvállalkozó bevonásával végzi-e. Természetesen a piac egyetlen vállalkozásnak sem „tiltja meg”, hogy vállalati, szervezeti struktúráját átalakítsa, átszervezze – mindennek költségei azonban nem épülnek be a kompetitív árakba, bevételi oldalról nem ellensúlyozhatók, hanem a vállalkozás nyeresége terhére végezhetők.

- Az egyéb ki nem emelt szolgáltatások közül a kiszűrt tételek megnevezésük és tartalmuk alapján teljes egészükben más szolgáltatásokhoz, tevékenységekhez rendelhetők, így a vizsgált műsorszórás költségében semmilyen mértékben nem vehetők figyelembe.

Tőkeköltség

67. A tőkeköltség (mint hozamelvárás) nem jelenik meg a számviteli kimutatásokban, mértéke közvetlenül a vállalkozásba fektetett tőkétől elvárt hozam és a finanszírozandó tőke nagyságának a szorzata.
68. A hozamelvárások (tőkeköltség-szorzó) meghatározása során az EMC a kisebb vezetékes távközlési szolgáltatókra meghatározott, szabályozott tőkeköltség-szorzó érték alkalmazását tekintette irányadónak, mert az megfelelt a módszerrel szemben támasztott azon követelményeknek, miszerint rendelkezésre áll a vállalkozásoknak egy olyan halmaza, mely mind méretét, mind iparágát, mind tevékenységének jellegét, mind kockázatát illetően hasonló az Antenna Hungária Rt-hez, s amelyre vonatkozóan a tőkeköltség-szorzó pontosan meghatározható és

ismert. Az EMC szerint azonban a rendeletben² szereplő tőke költség-szorzó értékek a 2005. évre vonatkozóan a jelen eljárás szempontjából nem voltak alkalmazhatók módosítások nélkül, hiszen a hozamelvárásokat meghatározó makrogazdasági körülményekben a 2004. évi jellemzőkhöz képest (amikor a tőke költség-szorzó korábbi, 2003-ban érvényes értéke 1,5%-ponttal növekedett) lényeges kedvező változások álltak be, így különösen az inflációs ráta és a jegybanki alapkamat mértékének csökkenése. Mindezek következtében megállapítható, hogy a 2005. évi gazdasági körülmények sokkal inkább hasonlítottak a 2003. éviakra, mint a 2004. évre, ezért a tőke költség-szorzó tekintetében a 2004. évre 18,5%-os, a 2005. év I. félévére pedig 17%-os érték figyelembevétele volt indokolt.

69. A tőke költség másik elemének, a finanszírozandó tőkének a meghatározása a releváns tőke-elemek üzletágakhoz rendelését teszi szükségessé. A tőke költség-szorzó logikájából adódóan – azáltal, hogy az magába foglalja mind a saját, mind az idegen tőke finanszírozásának befektetők által elvárt hozamát – a befektetett tőke értékét a tárgyi eszközök és immateriális javak, valamint a működő tőke összegeként kell meghatározni.³ A működő tőke a készletek + követelések + pénzeszközök – rövid lejáratú kötelezettségek – céltartalékok eredményeként számítható. A befektetett tőke egyes elemeinek tevékenységek közti megosztása különbözőképpen történt.

- A tárgyi eszközök és az immateriális javak esetében a költség számítás során rögzített felosztási módszer (lásd 61-63. pont) alkalmazása indokolt, tekintettel arra, hogy azokat az Antenna Hungária a költség helyekhez kapcsolódóan tartja nyilván.
- A készletek vonatkozásában, azok jelentős cikkszama miatt a készletérték döntő többségét kitevő néhány készletelem tevékenységekhez rendelése tételesen történt meg, míg a fennmaradó készletérték az így előállt arányszámoknak megfelelően került felosztásra.
- A követelések vonatkozásában a műsorszórás szolgáltatás vevőit jelentő három műsorszolgáltatóval szemben fennálló követelésállomány egyértelműen azonosítható volt.

² Az elektronikus hírközlési szolgáltatások költség számítására vonatkozó szabályokról szóló 18/2003. (XII. 27.) IHM rendelet.

³ A befektetett pénzügyi eszközök (és a működő tőkében az értékpapírok) azért nem kerülnek ily módon figyelembe vételre, mert azokra nem a tőke költségnek, hanem a befektetésből származó osztalékhozamnak és/vagy kamatfizetésnek, árfolyamnyereségnek kell fedezetet biztosítania.

- A pénzeszközök tevékenységek közötti megosztásának alapja az egyes tevékenységek nettó árbevételének aránya volt.
- A rövid lejáratú kötelezettségek tevékenységek közötti megosztása az azt alkotó mérlegsorok szerint elkülönítve történt.
- A vevőktől kapott előlegek tevékenységhez rendelése a követelésekhez hasonlóan, könyvelt tételenként egyértelműen meghatározható volt (három országos televízió műsorszolgáltató).
- A szállítókkal szembeni kötelezettségek műsorszórásra terhelése a szállítók által érintett költség-tételeknek a műsorszórás önköltségében figyelembe vett arányában történt.
- A rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vagy egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal szembeni tételek esetében azok osztalékfizetési kötelezettséggel csökkentett összege a szállítóknál alkalmazott arány szerint a rendelődött az egyes tevékenységekhez.
- Az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek esetében a mérlegben kimutatott összegből a személyhez kötött kötelezettségek a személyi jellegű ráfordítások arányában, a folyamatos ÁFA-kötelezettség a szállítóknál alkalmazott arány szerint került a tevékenységek között megosztásra, a fennmaradó összeg pedig nem terheli a műsorszórás tevékenységet.
- A korengedményes nyugdíjra, munkaügyi peres ügyekre és végkielégítésre képzett céltartalékok tevékenységek közötti megosztása szintén a személyi jellegű ráfordítások arányában történt. A további céltartalékok várható kötelezettségekre kerültek elkülönítésre, amelyek vonatkozásában minden esetben egyértelműen eldönthető volt, hogy melyik tevékenységet terhelik.

A műsorszétosztás

70. Az országos földfelszíni analóg televízió műsorszóráshoz kapcsolódó műsorszétosztás (a továbbiakban: műsorszétosztás is) tevékenységet az Antenna Hungária közvetített szolgáltatásként végzi, az irányítása alatt álló Antenna Távközlési Rt. tevékenységének igénybevételével. A műsorszétosztás vonatkozásában az Antenna Hungária tényleges önálló műszaki, technológiai tevékenységet nem végez, így az „üzemi szinten” a tevékenység vonatkozásában indokolt költségtömeg kizárólag az „Igénybevett anyagjellegű szolgáltatások” között kerül kimutatásra, egyértelműen a műsorszétosztáshoz rendelhető módon.

71. Az igazgatási költségek esetében, azok tevékenységek közötti megosztása a műsorszórás szolgáltatás vonatkozásában bemutatott bevétel + üzemi költségtömeg módszer szerint történt (lásd 63. pont) a műsorszétosztás esetében is.
72. A tőkeköltség vonatkozásában a tőkeköltség-szorzó értéke azonos mértékben került figyelembevételre a műsorszórás esetében alkalmazott tőkeköltség-szorzóval. A műsorszétosztás tevékenység közvetített jellege miatt azonban a finanszírozandó eszköztömegben működő tőke figyelembe vétele nem indokolt, valamint a tárgyi eszközök és az immateriális javak közül is mindössze az igazgatási költséghelyeken nyilvántartott elemek veendőik figyelembe, a műsorszórás esetében alkalmazott arányszámok mértékében hozzárendelve a műsorszétosztás tevékenységhez.

A gazdasági érték és az ár/bevételek viszonya

73. Az EMC előzőek szerinti számításait két kérdéskörben is alternatívák feltételezése mellett készített el.
- a) Az egyik kérdéskör a földfelszíni analóg műsorszórást a jövőben felváltó DVB-T fejlesztéséhez kapcsolódó költségek, melyek tekintetében azoknak a műsorszórás költségei közötti
- figyelmen kívül hagyása, és
 - figyelembevétele
- mellett is meghatározta a műsorszórás gazdasági értékét.
- b) A tőkeköltség(ek)et az Antenna Hungária eszközeinek
- könyv szerinti, és
 - vizsgált időszaki (2004., illetve 2005. I. félév) aktuális piaci értékén is meghatározta.
74. Az Antenna Hungária által a vizsgált tevékenységekre érvényesített díjak (pontosabban az azokból származó bevétel) és a gazdasági értékek (pontosabban: gazdaságilag indokolt költség tömeg) eltéréseit az 73. pont szerinti négy (2x2) változatban a 3. táblázat foglalja össze. *(A táblázatban nem szereplő adatokat, illetve a től-ig határokkal feltüntetett adatok pontos értékeit az Antenna Hungária kérte üzleti titokként kezelni.)*

**Az Antenna Hungária által érvényesített műsorszórási és műsorterjesztési díjak
eltérése azok gazdasági értékétől
(%-ban; gazdasági érték = 100%)**

DVB-T nélkül

Tevékenység	Eszközök piaci értéken		Eszközök könyv szerint	
	2004.	2005.I.félév	2004.	2005.I.félév
Műsorszórás				
Műsorterjesztés				
Együtt	15-25	15-25	25-35	25-35

DVB-T-vel

Tevékenység	Eszközök piaci értéken		Eszközök könyv szerint	
	2004.	2005.I.félév	2004.	2005.I.félév
Műsorszórás				
Műsorterjesztés				
Együtt	0-10	5-15	15-25	15-25

VI.

Az Antenna Hungária álláspontja

Az Antenna Hungária kérelme

75. Az Antenna Hungária kérte, hogy a Versenytanács
- 1) a Tpv 72. § (1) bekezdésének a) pontja szerint az eljárást szüntesse meg, tekintettel arra, hogy nem folytatott a Tpv-be ütköző magatartást, sem a műsorszórás, sem a műsorszétosztás tekintetében; és
 - 2) a Tanács 1/2003/EK Rendeletének (a továbbiakban: R.)3. cikk (3) bekezdése, valamint az EKSz 86. cikke alapján állapítsa meg, hogy az

eljárásban vizsgált magatartásra nem alkalmazható az EKSz 82. cikkében foglalt tilalom;

- 3) amennyiben a fenti 2) számú kérelemnek nem adna helyt, úgy állapítsa meg, hogy a jelen eljárásban vizsgált magatartások nem érintik az EU tagállamai közötti kereskedelmet, így az EKSz 82. cikke emiatt nem alkalmazható;
- 4) amennyiben a fenti 2) és 3) számú kérelmének nem adna helyt, úgy az R. 5. cikke utolsó fordulata alapján állapítsa meg, hogy a tilalom feltételei nem teljesülnek, így a Gazdasági Versenyhivatal részéről semmilyen intézkedés nem indokolt.

A kérelem indokai

Közérdek, illetve tárgyi hatály hiánya

76. Hivatkozott arra, hogy hiányzik a Tpv-t.-ben megkövetelt közérdek mind a Tpv-t. 21. § szerinti, mind az EKSz 82. cikke szerinti versenyfelügyeleti eljárás megindítása kapcsán, mert a jelen eljárás, és annak végeredménye csak és kizárólag a műsorszolgáltatók kontextusában járhat bármiféle hatással, azonban egy ilyen végeredmény nem vezet a fogyasztói jólét növekedéséhez, mint a versenyjog egyik legalapvetőbb szabályozási céljához. Mindaddig ugyanis, amíg a televíziónézők, azaz a fogyasztók, a földfelszíni műsorszórással illetve a műsorszétosztással elérhetővé tett tartalomért nem fizetnek, az egyébként rendkívül koncentrált műsorszolgáltatási piac szereplőit nem kényszeríti semmi arra, hogy az eljárásból fakadó esetleges plusznyereségüket továbbítsák a fogyasztók felé (például a magasabb minőség nyújtásán keresztül). Az esetben tehát, ha az Antenna Hungaria szolgáltatási díjai tisztességtelennek minősülnének, az ebből eredő konzekvenciák nem csapódnának le a fogyasztók körében. Ezért álláspontja szerint a közérdek védelmének szükségességét a vizsgálóknak már az eljárás hivatalból történő elrendelésekor vizsgálniuk kellett volna a Tpv-t. 70. § (1) bekezdése értelmében, az eljárást pedig mindenképpen meg kell szüntetnie, az eljárás megindításának szükséges és elengedhetetlen feltételének hiányában.

77. A megindított versenyfelügyeleti eljárás mögött nem versenyjogi probléma, hanem egy tisztán kötelmi alapú érdekellentét húzódott meg. Álláspontja szerint indokolatlan, hogy a szerződő felek közti kötelmi jogi vitákat a Tpvt. alapján a Gazdasági Versenyhivatal döntse el, azt az arra illetékességgel és hatáskörrel rendelkező bíróságnak kell elbírálnia. Mindezek alapján az eljárást a Tpvt. 70. § (1) bekezdése alapján a Tpvt. tárgyi hatályának hiányában nem lehetett volna jogszerűen megindítani, ezért mindenképpen az eljárás megszüntetésének van helye.

A tagállamok közötti kereskedelem érintettségének hiánya

78. Álláspontja szerint a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének hiánya miatt az EKSz 82. cikke a jelen ügyben nem alkalmazható, az alábbiakra tekintettel:

78.1. Amikor az ORTT két országos kereskedelmi televíziós műsorszolgáltatásra kiírt pályázat eredményeképp, 1997-ben ezen szolgáltatásra feljogosította a Magyar RTL Rt.-t valamint az MTM SBS Rt.-t 2007-ig (majd később 2012-ig), ezzel a vizsgált szolgáltatások igénybevevői oldalát is kijelölte. Az országos műsorszolgáltatási joggal együtt ugyanis a jogosultak az ehhez szükséges frekvenciákkal való rendelkezési jogot is megszervezték. (A közszolgálati országos földfelszíni televíziós műsorszolgáltató pályázat nélkül, a Médiatörvény alapján kapott műsorszolgáltatási jogosultságot.)

78.2. Ez a kijelölés 2007-ig a vizsgált szolgáltatások keresleti oldalát lekorlátozta az említett két (a közszolgálati műsorszolgáltatóval együtt három) országos televíziós műsorszolgáltatóra, hiszen a vizsgált szolgáltatások igénybevételének jogszabályi előfeltétele az ORTT kijelölés; további ilyen kijelölés azonban a frekvenciák korlátossága miatt nem lehetséges. Ezt a helyzetet az ORTT legutóbbi, a két országos kereskedelmi televíziós műsorszolgáltató műsorszolgáltatási jogának további öt évvel való meghosszabbításával 2012-ig konzerválta.

78.3. A fentiek miatt további kereslet az Antenna Hungária vizsgált szolgáltatásaira 1997 óta nem jelenhet meg se külföldről, se belföldről.

- 78.4.A frekvenciák korlátossága miatt az is kizárható volt, hogy bármely külföldi műsorszóró vállalkozás belépjen a magyar piacra. A meglévő és használt frekvenciákkal nem a műsorszórók, hanem a műsorszolgáltatók rendelkeznek. Ezek az okok tehát az Antenna Hungáriától teljesen függetlenül zárták ki külföldi műsorszóró piaci belépésének reális lehetőségét. Utalt arra is, hogy az esetlegesen túlzottan magas ár a kínálati oldali belépést egyébként sem képes korlátozni.
- 78.5.Egyúttal az Antenna Hungária sem tudta a kérdéses szolgáltatásait külföldön értékesíteni. Az Antenna Hungária a kérdéses szolgáltatásait csak Magyarországon volt jogosult nyújtani, és azon belül kizárólag azoknak, akik az ORTT-től elnyert országos műsorszolgáltatási jogosultsággal rendelkeztek, hiszen a használt frekvenciák a műsorszolgáltatók, és nem a műsorszóró javára kerültek kijelölésre.
- 78.6.Mindezen objektív okok kizárják azt, hogy a vizsgált szolgáltatások akárcsak potenciálisan is érinthették vagy érinthetik a tagállamok közti kereskedelmet. Se igénybevevői (műsorszolgáltató) oldalról, se szolgáltatói (műsorszóró) oldalról nem lehet határokon átnyúló hatásokról beszélni.

Az állami árszabályozás szerepe

79. Kifejtette, hogy a földfelszíni televízió műsorszórási díjak kialakítása és azok mértéke nem tartozik a Tpv. és az EKSz tárgyi hatálya alá, így az eljárás lefolytatására a Gazdasági Versenyhivatalnak nincs hatásköre, azokat ugyanis az Ártörvény felhatalmazása alapján kiadott rendelet szabályozza.
80. Hivatkozott arra, hogy az ágazati szabályozás keretében alkalmazott ársapka szabályozás esetén túlzó árazás versenyhatósági megállapítása közgazdasági és szabályozáselméleti szempontból hátrányos következményekkel járhat. Az ársapka szabályozás lényege (és ezért nevezik ösztönző árszabályozásnak), hogy a vállalati hatékonyság (termelékenység) növelésének eredményét az ösztönzés érdekében megosztja a fogyasztók és a vállalkozás közt. Amennyiben a szabályozott vállalkozás az elvárt értéknél nagyobb mértékben képes a hatékonyságát növelni, az ebből származó hasznot megtarthatja. Az ösztönzés érdekében a szabályozó csak az újabb szabályozási periódus elején

veheti figyelembe a hatékonyságnövekedés költségcsökkentő hatását. Ezért – álláspontja szerint – ha a túlzó árazás, mint versenyjogot sértő magatartás megállapítható lenne egy ársapkával szabályozott vállalkozásnál, az eleve ellehetetlenítené az egész szabályozási módszertani keret alkalmazását, hisz a vállalkozás ilyen esetben – a versenyhatósági beavatkozástól való félelem miatt – nem lenne ösztönzött a hatékonyság növelésére, ami végső soron jóléti veszteséghez vezetne. Utalt arra is, hogy az árszabályozás a versenyjogi alapú árkontrollon (beleértve az EKSz. 82. cikkét is) túlmutató célokat szolgál: a már hivatkozott hatékonyságra ösztönzés mellett azt is, hogy a szolgáltatás magas minőséggel elérhető legyen. Az előzőekből is következőleg az árakba való versenyjogi beavatkozás akadályozná az Antenna Hungária működését, ellehetetlenüléséhez vezethetne.

81. Kifejtette, hogy a műsorszórási díjai, ha a Tpv. és/vagy az EKSz. alapján vizsgálni is lehetne azokat, nem minősülnek tisztességtelen mértékűnek, mert az Ártörvény alapján hatóságilag megállapításra kerülő áraknak is az a mércéje, hogy az áru vagy szolgáltatás a vevő által tisztességes áron legyen beszerezhető. A műsorszórás legmagasabb díjainak kialakításánál ennek megfelelően a szabályozásra feljogosított Miniszterrel szemben az Ártörvény 8. §-ában megfogalmazott követelmény, hogy a Díjrendeletben foglalt mindenkor legmagasabb díjtételek a hatékonyan működő vállalkozó ráfordításaira és a működéséhez szükséges nyereségre kell, hogy fedezetet biztosítsanak. Hivatkozott továbbá az Ártörvény 13. §-ára is, amely szerint, ha vevőivel az árban nem állapodik meg, akkor a legmagasabb ár az irányadó, vagyis egyoldalúan nem alkalmazhat a hatósági legmagasabb árnál alacsonyabb árat.
82. Kifejtette, hogy a mindenkor hatósági legmagasabb árak az Antenna Hungária költségeiből kiindulva kerültek a Miniszter által megállapításra. Ennek igazolására csatolta az Altus Befektetési és Vagyonkezelő Rt. által 1994. március 28-án a Miniszterelnöki Hivatal helyettes államtitkárának írt levelet, mely egyértelműsíti, hogy az árszabályozás során az Antenna Hungária és a szabályozó hatóság (Kormányzat) mélyreható és alapos előkészítő munkát folytatott az egyes díjváltoztatások kapcsán, és azokban az

Antenna Hungária műsorszórással kapcsolatos költségei a lehető legteljesebb mértékben figyelembevételre kerültek. Hivatkozott továbbá arra, hogy az árszabályozás 1992. évi bevezetése óta a földfelszíni televíziós műsorszórási díjainak reálértéke mintegy 30 százalékkal csökkent. Álláspontja szerint ugyanakkor, még ha meg is állapítható, hogy a földfelszíni televízió műsorszórási díjak utólagosan versenyjogi szempontból tisztességtelennek minősülnek, az Antenna Hungária nem tehető felelőssé a vonatkozó ágazati árszabályozásért, azért kizárólag a Magyar Állam, mint a földfelszíni televízió műsorszórási díjakra vonatkozó ágazati árszabályozás kialakítója vonható felelősségre.

A gazdasági erőfölény hiánya

83. Az Antenna Hungária vitatta, hogy a vizsgálat tárgyát képező tevékenységek tekintetében gazdasági erőfölényben lenne.
84. A földfelszíni műsorszórási szolgáltatást álláspontja szerint az egyéb műsorterjesztési módok képesek helyettesíteni, mert
- egyrészt a televízió nézők számára a különböző műsorvételi módok képesek helyettesíteni a földfelszíni műsorszórási útján történő műsorvételt, amit a háztartások preferenciái, a különböző műsorvételi módok tényleges igénybevételének arányai is tükröznek, valamint az igénybevétel módjában bekövetkezett változások is jeleznek, így különösen az, hogy az elmúlt években markánsan csökkent azok aránya, akik a műsorvételi lehetőségek közül kizárólag a földfelszíni műsorszórást választották,
 - másrészt a háztartások fentiekben bemutatott műsorvételi preferenciáikhoz történő alkalmazkodás és igazodás reális lehetőség a műsorszolgáltatók számára, így a helyettesítés ezen a szinten is fennáll, mert a műsorszolgáltatók számára ésszerű megoldás lehet a kábeltelevíziós platformra vagy a műholdas műsorszórással történő áttérés, esetleg szigetszerűen kiegészítve a helyi / körzeti földfelszíni műsorszórótól igénybe vett szolgáltatással.

85. A műsorszétoosztás szolgáltatás kapcsán az Antenna Hungária azon véleményének adott hangot, hogy az érintett árupiac a szélessávú adatátviteli szolgáltatások piacaként határozható meg, mert a fogyasztók képesek lennének a szolgáltatást a többi, kép és hang átvitelére alkalmas adatátviteli szolgáltatást nyújtó vállalkozás termékeivel helyettesíteni. A műsorszétoosztás specialitását a két végponton elhelyezkedő kodek berendezések jelentik, amelyek azonban bármely piaci szereplő által beszerezhetőek, így nem képeznek belépési korlátot.
86. Az Antenna Hungária szerint túl azon, hogy az országos földfelszíni analóg televízió műsorszórás és az ahhoz kapcsolódó műsorszétoosztás szolgáltatások – az előzőek szerint - nem alkotnak versenyjogi értelemben véve önálló piacokat, így azokon az Antenna Hungária nem rendelkezik gazdasági erőfölénnyel, mert piaci magatartását nem folytathatja a versenytársak figyelmen kívül hagyásával, mindkét szolgáltatása vonatkozásában kiegyenlítő vásárlóerővel is szembesül, amely egyértelműen kizárja erőfölényét. Ennek háttérében álláspontja szerint az alábbi tényezők állnak.
- 86.1. Magas vevői koncentráció:
A Magyar RTL Televízió Rt., az MTM SBS Televízió Rt. és a Magyar Televízió Rt. együttesen gyakorlatilag lefedik nem csupán a szűken vett műsorszórási és műsorszétoosztási piac, hanem a teljes műsorterjesztési piac keresleti oldalát. Ennek hatását tovább növeli, hogy az Antenna Hungária e három vállalkozástól származó bevételei a teljes értékesítési árbevételének meghatározó részét képviselik, míg ez fordított irányban – a kiadások vonatkozásában – nem áll fenn.
- 86.2. Ritka és nagy összegű megrendelések:
A vizsgált szolgáltatások piacán ritkán és jellemzően nagy összegben rendelnek meg szolgáltatást, így az Antenna Hungária számára egy-egy megrendelés elvesztése akkora veszteséget jelentene, ami elriasztja bármiféle erőfölény gyakorlásától. Ez más oldalról egyben azt is jelenti, hogy a vevői oldal szereplői akkora megrendelést tudnak adni, ami a kínálati helyettesítést, a potenciális belépést lényegesen megkönnyíti.
- 86.3. Az Antenna Hungária szolgáltatásának korlátozott felhasználhatósága:
A vevői oldal szereplői műsoraik országos terjesztésére több, lényegében egyenértékű alternatívát vehetnek igénybe, míg az Antenna Hungária szolgáltatásaival a frekvenciák korlátozottsága miatt nem tud más vevőhöz fordulni, így az Antenna Hungária ráutalt vevői keresletére.

86.4. A vevői oldal lobby ereje:

Mind a kereskedelmi televíziók, mind a Magyar Televízió Rt. jelentős befolyással bír a hazai közéletre, gazdasági és társadalmi folyamatokra, ami a vevői oldal érdekérvényesítő képességét tovább növeli.

Az EMC költségszámításának hibái

87. Az Antenna Hungária az EMC által végzett költségszámítással kapcsolatban - az általa felkért Pricewaterhouse Coopers Kft. (a továbbiakban: PWC) által készített szakértői anyagban foglaltakra is tekintettel - az alábbi észrevételeket tette.

87.1. Az EMC gazdasági érték számításai közül (lásd 73-74. pont) – az Antenna Hungária álláspontja szerint – kizárólag az eszközök aktuális piaci értékén és a DVB-T fejlesztéséhez kapcsolódó költségek figyelembevételén alapuló gazdasági érték meghatározás tekinthető reálisnak, mert

- valamely áru adott időszaki valós gazdasági értékét az adott időszak feltételei között felmerülő (újraelőállítási) költségek fejezik ki,
- a DVB-T szolgáltatás célja pedig a jelenlegi analóg műsorszórás kiváltása, mire tekintettel az Antenna Hungária az utóbbi időben minden hálózatfejlesztési döntését úgy hozza meg, hogy a hálózat kompatibilis legyen a teljesen digitális hálózattal.

87.2. Vitatta az Antenna Hungária, hogy az EMC az eszközöket aktuális piaci értéken számításba vevő változatban az értékcsökkenést tényleges értéken vette figyelembe. Álláspontja szerint az értékcsökkenést az eszközök aktuális piaci értéke alapján kell számításba venni.

87.3. Szintén vitatta az Antenna Hungária az EMC indokolatlan költségekkel kapcsolatos megközelítését. Álláspontja szerint az elvileg is téves, mert ha egy vállalkozás a verseny vagy akár a szabályozott árak miatt csak a tőkekölségnek megfelelő hozamot ér el, akkor már további “árban nem érvényesíthető, csak a nyereség terhére vállalható” költségeket nem tud finanszírozni, hiszen ekkor a tulajdonosoknak már csak az elvártnál kisebb hozam jutna – ez pedig tőke kivonást eredményezne. Az egyes, az EMC által indokolatlannak minősített költségekkel kapcsolatosan az alábbiakra mutatott rá.

- A munkavállalói részére nyújtott, az EMC által indokolatlannak minősített természetbeni juttatások (orvosi rendelő, kondicionáló terem) álláspontja szerint semmiben sem különböznek a bérjellegű kiadásoktól. Egy vállalkozás ugyanis szabadon dönthet arról, hogy a munkaerő megszerzése, illetve megtartása során milyen eszközöket, milyen arányban alkalmaz. Az egyes dolgozók a munkahelyválasztással, vagy váltással kapcsolatos döntések során azt mérlegelik, hogy a vállalkozás a bér, a természetbeni juttatások, illetve az egyéb a dolgozók által igénybe vehető lehetőségek terén összességében mit tud ajánlani. Akár vonzóbb is lehet egy olyan munkahely, ahol a bér esetleg alacsonyabb, de szélesebb az egyéb juttatások, lehetőségek köre.
- A szakértői díjak jellegüket tekintve ugyanolyan irányítási feladatokhoz kapcsolódnak, amelyeket a vállalkozás menedzserje és a központi, irányítási területen dolgozók egyébként is végeznek. Az egyetlen különbség, hogy e feladatok időtávja és esetleg az igényelt speciális szakértelem nem indokolja, hogy ezeket a vállalkozás számára folyamatosan (főállásban) rendelkezésre álló munkaerő végezze el. A vállalkozás elvileg megtehetné, hogy ezekre a speciális és/vagy időszakos feladatokra munkaerőt vesz fel, majd a feladat elvégzése után elbocsátja. Ez azonban nyilvánvalóan nem hatékony megoldás az ilyen jellegű feladatokra, így ezt racionális külső erőforrások (szakértők) igénybevételével megoldani. A szakértői díjakat ezért álláspontja szerint nem lehet indokolatlannak minősíteni.
- Álláspontja szerint teljességgel elfogadhatatlan az a megközelítés, amely bármilyen mértékű marketing ráfordítást indokolatlannak minősít. Még ha el is fogadnánk, hogy nem lenne racionális sem a közvetlen vevők, sem a közvetett fogyasztók befolyásolása, marketingtevékenységének célja nemcsak a vevőkre gyakorolt pozitív hatások elérése, marketingeszközök alkalmazása a vállalat minden érintettje vonatkozásában fontos lehet. Az imázs javulása például

jelentősen hozzájárulhat ahhoz, hogy a cég alaptevékenysége ellátásához megfelelő minőségű munkaerőhöz jusson. Másrészt pedig az a feltételezés, hogy a vizsgált két szolgáltatás külön piacot alkot (amit egyébként vitat, lásd 84-85. pont) nem jelenti azt, hogy egyáltalán ne lenne helyettesítés, csak annyit, hogy ennek mértéke nem elegendő az azonos piachoz való tartozás megállapításához. Ha viszont a különböző piachoz tartozó szolgáltatások helyettesítik egymást valamilyen mértékben, akkor a szolgáltatóknak érdemes a helyettesítést marketing eszközökkel befolyásolni.

87.4. Vitatta az általános költségek felosztásának az EMC által alkalmazott a bevételek és költségek összegén alapuló módszerét (lásd 63. pont), álláspontja szerint a bevétel alapján történő költségfelosztás realisabb eredményre vezet.

B.

JOGI ÉRTÉKELÉS

VII.

Az eljárás megindításának feltételei

88. A Versenytanács az Antenna Hungáriának a közérdek, illetve a Tpv. tárgyi hatálya hiányára vonatkozó érveit – az alább részletesen kifejtettek tekintettel nem osztotta.

A közérdek

89. A Tpv. 71. § (1) bekezdése szerint versenyfelügyeleti eljárás hivatalból akkor indítható, ha annak lefolytatását a közérdekek védelme is szükségessé teszi. Az eljárást elrendelő határozat ellen jogorvoslattal élni nem lehet, vagyis a Gazdasági Versenyhivatal mérlegelhet, hogy mely vélelmezett törvénysértés esetében tartja indokoltnak – a közérdek védelmére tekintettel – az eljárás megindítását. A mérlegelési jog indoka az, hogy a Tpv. rendelkezéseibe ütközhet formálisan olyan magatartás is, amely csekély jelentőségénél fogva

szankcionálást nem tesz szükségessé, mire tekintettel indokolatlan a Gazdasági Versenyhivatal korlátos vizsgálói kapacitását, illetve pénzügyi erőforrásait az adott ügyre fordítani. A teljesség érdekében a Versenytanács utal rá, hogy az előzőek szerinti széles körű mérlegelési jog csak az eljárás megindítására nézve áll fenn, az eljárás indítás megtagadása esetén ugyanis a bejelentő a Fővárosi Bírósághoz fordulhat.

90. A Versenytanács álláspontja szerint az előzőekből nem csak az következik, hogy az eljárás megindításakor az eljárás alá vont vállalkozás nem hivatkozhat a közérdek hiányára, hanem az is, hogy az eljárás lezárásakor a közérdek hiányára való hivatkozás általában már értelmezhetetlen, mert

- ha a vizsgált magatartás nem sérti a Tpv. rendelkezéseit, akkor a megszüntetés indoka a jogsértés (és nem a közérdek) hiánya;
- ha viszont a vizsgált magatartás beleütközik a Tpv. rendelkezéseibe, akkor már nem vetődhet fel a közérdek hiánya, mert a közérdek hiányára tekintettel csak akkor nem indul eljárás, ha a Gazdasági Versenyhivatal úgy ítéli meg, hogy az esetleges jogsértés súlya nem indokolja erőforrások felhasználását, ami az eljárás lefolytatását követően már nem lehet szempont.

91. Az előzőek alól speciális kivételt képez, ha a Gazdasági Versenyhivatal már az eljárás során jut arra a következtetésre, hogy a vélelmezett jogsértés bizonyításának erőforrás igényét és a vélelmezett jogsértés súlyát (lehetséges következményeit) összevetve nem indokolt az eljárás folytatása (lásd még a 153-155. pontokat).

Tárgyi hatály

92. A tárgyi hatály hiánya tekintetében az Antenna Hungária egyrészt az ügy „kötelmi jogvita” jellegére hivatkozott, másrészt arra, hogy a vizsgálat tárgyát képező díjak közül a műsorszórás tekintetében állami árszabályozás van érvényben.

A kötelmi jogvita

93. A jelen eljárás a Tpv. 21. § (azon belül is annak a. pontja) esetleges megsértésének vizsgálatára indult. A Tpv. 21. § a. pontja kifejezetten az üzleti-szerződéses („kötelmi jellegű”) kapcsolatokban elkövetett visszaélészerű magatartásokat tiltja. Ebből viszont következik, hogy önmagában az a körülmény, hogy a vizsgált magatartás egyben szerződéses vitát („kötelmi alapú érdekellentét”) is jelent, nyilvánvalóan nem zárhatja ki a magatartást a Tpv. tárgyi hatálya alól, ha a magatartás elkövetője gazdasági erőfölényben van. Az ezzel ellentétes megközelítés ugyanis gyakorlatilag kiüresítené a Tpv. 21. § a. pontját, ami nyilvánvalóan nem lehetett a jogalkotó szándéka. Minderre tekintettel a Versenytanács álláspontja szerint nem kérdőjelezi meg a Tpv. tárgyi hatályát az a körülmény, hogy az adott ügyben polgári bírósághoz is fordulhattak volna a műsorszolgáltató vállalkozások.
94. A polgári bírósághoz fordulás lehetősége legfeljebb a közérdek hiánya tekintetében lehet mérlegelendő kérdés. Ha ugyanis az valószínűsíthető, hogy adott problémát a polgári bíróság legalább olyan hatékonyan tud orvosolni, akkor azt a Gazdasági Versenyhivatal a 89. pont szerinti keretek között mérlegelheti.

Állami árszabályozás

95. A GVH Versenytanácsa gyakorlata (Vj-100/2002. sz. alatti versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozata) szerint a Tpv. alkalmazhatóságához vizsgálni kell, hogy jogszabály vagy hatósági határozat teljesen kizárja-e a vállalkozás cselekvési szabadságát, illetve mennyi teret enged a piaci magatartás szabadon való kialakítására: a Tpv-t nem lehet alkalmazni, ha adott magatartás állami intézkedés egyenes következménye, és alapvetően hiányzik a magatartás piaci, gazdasági jellegéhez szükséges vállalati autonómia. A Tpv. 1. § szerinti „kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik” fordulat kapcsán más törvényben foglalt felhatalmazás csak szigorú megkötésekkel zárhatja ki a Tpv. alkalmazhatóságát, azaz a felhatalmazásnak törvényben kell testet öltenie (vagy arra egyértelműen visszavezethetőnek lennie), továbbá ki kell, hogy tűnjék az a kivételes jogalkotói szándék, amely a Tpv. - főszabályként - minden gazdasági ágazatban akadálymentes érvényesülése elvének gátat szabna.

96. A közösségi esetjogból is egyértelműen kitűnik, hogy az EKSz. 81. és 82. cikke csak a vállalatok saját kezdeményezésére elkövetett versenykorlátozó magatartására alkalmazható.⁴ Amennyiben a vállalkozástól a versenykorlátozó magatartást a nemzeti szabályozás kívánja meg, vagy amennyiben a szabályozás olyan jogi környezetet teremt, amely már önmagában kizárja a versenyzői magatartás lehetőségét, akkor nem alkalmazható az EKSz. 81. és 82. cikke. Ilyen esetben a verseny korlátozása nem tulajdonítható a vállalkozások autonóm magatartásának, amint azt az EKSz. rendelkezései megkívánják.⁵ Alkalmazható viszont a 81. és 82. cikk, amennyiben megállapítható, hogy a nemzeti szabályozás nem zárja ki eleve a versenyt akadályozó, korlátozó vagy torzító önálló magatartást.⁶ A közösségi bíróságok szűken értelmezik annak lehetőségét, hogy egy meghatározott versenytorzító magatartást kizárjanak a 81. cikk hatálya alól, arra hivatkozva, miszerint azt a nemzeti jogszabályok írják elő, akárcsak annak lehetőségét, hogy a versenyzői magatartás kizárt volt a vállalkozás számára.⁷ A fentiek alapján akkor állapítható meg a vállalkozás autonómiájának hiánya, amennyiben kötelező erejű jogszabály írja elő a versenykorlátozó magatartást, vagy objektív, releváns és konzisztens bizonyítékok alapján megállapítható, hogy arra a nemzeti hatóságok utasították egyoldalúan a céget, olyan ellenállhatatlan nyomás gyakorlásával, mint például a cégnek jelentős veszteséget okozó állami intézkedések elfogadásának fenyegetése.⁸ Következésképpen, a 82. cikknek az esetleges jogsértő magatartásra alkalmazhatóságánál azt kell tisztázni, hogy az kizárólag a nemzeti

⁴ Lásd pl. 41/83. ügy Olaszország kontra Bizottság [EBHT 1985., 873. o., 18-20. pontok] (továbbiakban Olaszország ügy); C-202/88. ügy Franciaország kontra Bizottság [EBHT 1991., I-1223. o., 55. pont]; C-18/88. ügy BG-INNO-BM [EBHT 1991., I-5941. o., 20. pont]; C-359/95 P és C-379/95 P egyesített ügyek Bizottság és Franciaország kontra Ladbroke Racing Ltd. [EBHT 1997., I-6265. o., 33. pont] (továbbiakban Ladbroke Racing ügy); T-191/98 és T-212-214/98. egyesített ügyek Atlantic Container AB és mások kontra Bizottság [EBHT 2003., II-3275. o., 1130. pont] (továbbiakban Atlantic Container ügy); T-66/99. ügy Minoan Lines SA kontra Bizottság [EBHT 2003., II-5515. o., 176. pont] (továbbiakban Minoan Lines ügy); C-207/01. ügy Altair Chimica [EBHT 2003., I-8875. o., 30. pont] (továbbiakban Altair Chimica ügy);

⁵ Lásd Ladbroke Racing ügy már idézett 33. pontját; T-228/97. ügy Irish Sugar kontra Bizottság [EBHT 1999., II-2969. o., 130. pont] (Irish Sugar ügy); T-513/93. ügy Consiglio Nazionale degli Spedizioneri Doganali kontra Bizottság [EBHT 2000., II-1807. o., 58. pont] (továbbiakban CNSD ügy); Atlantic Container ügy 1130. pont; Minoan Lines ügy 176. pont; Altair Chimica ügy 30. pont;

⁶ 209-215/78. és 218/78. egyesített ügyek Van Landewyck és mások kontra Bizottság [EBHT 1980., 3125. o., 126. pont] (továbbiakban Landewyck ügy); Ladbroke Racing ügy 34. pont; Irish Sugar 130. pont; T-111/96. ügy ITT Promedia kontra Bizottság [EBHT 1998., II-2937. o., 96. pont]; CNSD ügy 59. pont; Atlantic Container ügy 1130. pont; C-198/01. ügy Consorzio Industrie Fiammiferi [EBHT 2003., I-8055. o., 53. pont]; Minoan Lines ügy 177. pont; Altair Chimica ügy 34. pont;

⁷ Lásd Landewyck ügy 130-133. pontok; Olaszország ügy 19. pont; 240-242/82, 261/82, 262/82, 268/82 és 269/82. egyesített ügyek Sticking Sigarettenindustrie és mások kontra Bizottság [EBHT 1985., 3831. o., 27-29. pontok]; T-387/94. ügy Asia Motor France és mások kontra Bizottság [EBHT 1996., II-961. o., 60 és 65. pontok] (továbbiakban Asia Motor ügy); CNSD ügy 60. pont;

⁸ Asia Motor ügy 65. pont; Minoan Lines ügy 179. pont;

szabályozásból ered-e, vagy legalább bizonyos mértékig az eljárás alá vont magatartásából.⁹

97. Az előzőekre tekintettel tehát annak eldöntéséhez, hogy az Antenna Hungária vizsgált árai esetében alkalmazható-e az EKSz. 82. cikke, illetve a Tpv., egyaránt azt a kérdést kell tisztázni, hogy az Antenna Hungária árainak kialakításában milyen szerepet játszott a műsorszórás tekintetében meglévő árszabályozás: volt-e valamilyen szintű döntési autonómiája (mozgásteret) az Antenna Hungáriának az árak meghatározásában. Az Ártörvény 7. § (1) bekezdése szerint a Miniszter rendeletben a legmagasabb díjakat állapítja meg. A hatósági árra vonatkozó rendelkezések megsértése, vagyis jelen esetben a legmagasabb ár túllépése esetén az NHH ugyan megtiltja az ár alkalmazását és a többletbevétel visszafizetését írja elő. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a legmagasabb ár alatti tartományban az Antenna Hungária ne szabadon állapíthatja meg díjait, vagyis a szabályozás nem zárja ki eleve az Antenna Hungária autonóm magatartásának lehetőségét, „lefelé” marad mozgásteret az árak meghatározásában. Következésképpen megállapítható, hogy nincsen olyan eleme a szabályozásnak, amely kötelező erővel előírná az állítólagos jogsértő magatartást, nem árat ír elő, hanem csupán annyit, hogy a hatósági árnál magasabbat nem alkalmazhat. Szintén nem állapítható meg, hogy objektív, releváns és konzisztens bizonyítékok támasztanak alá, hogy a nemzeti hatóság, jelen esetben az NHH egyoldalúan utasítaná az Antenna Hungáriát ellenállhatatlan nyomás gyakorlásával.
98. Nem osztotta a Versenytanács az Antenna Hungária azon álláspontját sem, hogy előzőek szerinti mozgásterét az Ártörvény azon rendelkezése (13. §) korlátozná, mely szerint „Ha a felek az árban nem állapodtak meg, és a termékre hatósági ár van érvényben, az utóbbi az irányadó. A hatósági ár az irányadó akkor is, ha a felek a jogszabály megsértésével más árban állapodtak meg.” Nem tartja ugyanis életszerűnek a Versenytanács, hogy a vevők ezen rendelkezésre építve „harcolnák ki”, hogy az Antenna Hungária ne legyen képes a legmagasabb árnál alacsonyabb árat alkalmazni.
99. Mindezek alapján a Versenytanács álláspontja szerint, mind a Tpv. tárgyi hatálya, mind az EKSz. 82. cikkének alkalmazhatósága egyértelműen megállapítható.

⁹ CNSD ügy 61. pont;

VIII.

A tagállamok közötti kereskedelem érintettsége

100. Miután az eljárás a Tpv. mellett az EKSz. alapján is megindult a Versenytanács vizsgálta, hogy az alkalmazásának feltételét képező, a tagállamok közötti kereskedelemnek a vizsgált magatartás általi érintettsége fennáll-e.
101. A joggyakorlat szerint a tagállamok közötti kereskedelem érintettségéhez elegendő, ha jogi vagy ténybeli objektív tényezők egy csoportja alapján kellő mértékű valószínűséggel előrelátható, hogy egy megállapodás tényleges vagy potenciális hatást gyakorolhat a tagállamok közötti kereskedelem jellegére. Ezt megvalósítja az olyan megállapodás, amely egy tagállam egész területére kiterjed, mert azzal a hatással jár, hogy erősíti a piacok nemzeti alapon történő felosztását, és megakadályozza az EKSz egyik céljaként tekintett kölcsönös gazdasági behatolást.¹⁰
102. Az Antenna Hungária vizsgált szolgáltatásai esetében az érintett földrajzi piac Magyarország egész területe (lásd 117. és 126. pontok). A Versenytanács álláspontja szerint azonban ez a körülmény – jóllehet alaposan valószínűsíti – nem jelenti automatikusan az érintettség megvalósulását. Lehetnek ugyanis olyan speciális körülmények, amelyek mellett egy országos piacon elkövetett magatartás nem vezet a piacok nemzeti alapú felosztásához, illetve nem akadályozza a kölcsönös gazdasági behatolást. Kétségtől ilyen körülményeknek tekinthetők az érintett piacnak az Antenna Hungária által hivatkozott alábbi sajátosságai:
- a vizsgált piacok keresleti oldala 2012-ig kötött, mert az ORTT döntése alapján a rendelkezésre álló (és nem bővíthető) három frekvencia kiosztásra került, így más igénybevevő vállalkozás a piacon nem jelenhet meg; továbbá

¹⁰ Ld. pl.: 127/73 ügy BRT kontra SABAM [EBHT 1974., 313. o., 5. pont]; 7/82 ügy GVL kontra Bizottság [EBHT 1983., 483. o., 44. pont]; 322/81 ügy Michelin kontra Bizottság [EBHT 1983., 3461. o., 28. pont]; C-41/90 ügy Höfner és Elser kontra Macrotron GmbH [EBHT 1991., I-1979. o., 28. pont]; T-229/94 ügy Deutsche Bahn kontra Bizottság [EBHT 1997., II-1689. o., 58. pont]; T-228/97 ügy Irish Sugar kontra Bizottság [EBHT 1999., II-2969. o., 99. pont].

- az előzőekből is adódóan, továbbá a piacra lépés nehézségeire tekintettel (lásd 45-47. és 52-54. pontok), kínálati oldalon is kizárható új szereplő megjelenése; végül
- az Antenna Hungária a vizsgált szolgáltatásokat csak Magyarországon jogosult nyújtani.

103. Osztotta a Versenytanács az Antenna Hungária azon megközelítését is, hogy az esetlegesen túlzottan magas díjak a kínálati (versenyhársi) oldalon az – egyébként is csekély valószínűségű – behatolást semmiképpen sem nehezítenék, sőt inkább könnyítenék. Keresleti oldalról nézve viszont az Antenna Hungária szolgáltatásai az EK Sz. által célul kitűzött, egyre növekvő gazdasági interpenetráció miatt olyan szolgáltatások lehetnek, „amelyek fontosak azon vállalkozások számára, amelyek más tagállamokba akarnak bejutni, vagy más tagállamokban tevékenységüket bővíteni kívánják.”¹¹ Bár a műsorszolgáltatási tevékenység többek között a nyelvi korlátok vagy a fogyasztói preferenciák miatt alapvetően nemzeti piacokra koncentrál, számos olyan vállalkozás-csoport létezik, amely több tagállamban van jelen, mindig a helyi igényekhez igazítva szolgáltatását. Következésképpen a műsorszolgáltatók esetében teljesen nem zárható ki a más tagállamok piacán való megjelenés, amelynek egyik fontos előfeltétele jelen esetben az Antenna Hungária műsorterjesztési szolgáltatásának igénybevétele.
104. Mindezek alapján a Versenytanács előzetes álláspontja szerint a vizsgált magatartás hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre. Megjegyzi ugyanakkor a Versenytanács, hogy ezen álláspontja az eljárás végső kimenetelére nincs hatással, mert – a később részletezettek szerint – az EK Sz. 82. cikkének megsértése nem volt megállapítható.

¹¹ A Bizottság Közleménye, Iránymutatás a kereskedelemre gyakorolt hatásnak a Szerződés 81. és 82. cikke szerinti fogalmáról (2004/C 101/07) 30. pont

IX.

A gazdasági erőfölény

Jogszabályi háttér

105. Mind az EKSz. 82. cikkébe, mind a Tpv. 21. §-ába ütköző magatartás gyanúja esetén elengedhetetlenül szükséges annak elemzése, hogy az adott vállalkozás az érintett piacon gazdasági erőfölénnyel rendelkezik-e.
106. Az EKSz. nem tartalmaz rendelkezést a gazdasági erőfölény megállapításának szempontjaira nézve. Az európai joggyakorlat azonban immár több évtizede az Az Európai Közösségek Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) United Brands ügyben adott definíciójára ¹² épít. Eszerint az EKSz. 82. cikke szerinti erőfölényes helyzet egy vállalkozás olyan gazdasági erejéből származó pozícióját jelenti, amely lehetővé teszi számára az érintett piacon a hatásos verseny fenntartásának megakadályozását azáltal, hogy a vállalkozás képes nagymértékben függetlenül viselkedni versenytársaitól, vevőitől és végül fogyasztóitól. Az erőfölény megléte általában több olyan tényező összességéből adódik, amelyek külön-külön vizsgálva nem feltétlenül meghatározóak.
107. A Tpv. 22. §-a – részben az európai joggyakorlatra is figyelemmel – a gazdasági erőfölényt hasonlóképpen határozza meg. Eszerint gazdasági erőfölényben van az érintett piacon, aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására. A (2) bekezdés értelmében a gazdasági erőfölény megítéléséhez vizsgálni kell különösen azt, hogy az érintett piacra való belépés és az onnan történő kilépés milyen költségekkel és kockázattal jár, illetve, hogy milyen műszaki, gazdasági vagy jogi feltételek megvalósítását igényli; a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét, illetve annak alakulását; továbbá az érintett piac szerkezetét, a piaci részesedések arányát, a piac résztvevőinek magatartását, valamint a vállalkozásnak a piac alakulására gyakorolt gazdasági befolyását.

¹² 27/76. ügy United Brands kontra Bizottság [EBHT 1978., 207. o., 65. pont] (továbbiakban: United Brands ügy).

108. Szintén nem tartalmaz rendelkezést az EK Sz. az érintett piac meghatározására, annak szempontjait az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) 97/C372/03. számú Közleménye rögzíti.
109. A Tpv. 14. §-a a fenti Közleményben foglaltakkal összhangban állóan az alábbi rendelkezéseket tartalmazza az érintett piac meghatározásához:
- Az érintett piacot a megállapodás tárgyát alkotó áru és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni.
 - A megállapodás tárgyát alkotó árun túlmenően figyelembe kell venni az azt – a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel – ésszerűen helyettesítő árukat (keresleti helyettesíthetőség), továbbá a kínálati helyettesíthetőség szempontjait.
 - Földrajzi terület az, amelyen kívül
 - a) a fogyasztó nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut beszerezni, vagy
 - b) az áru értékesítője nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut értékesíteni.

A műsorszórás

Érintett piac

110. A földfelszíni műsorszórás a felhasználás célja (műsor eljuttatása a TV nézőkhöz) tekintetében elvileg helyettesíteni képes szolgáltatások a kábeltelevíziós szolgáltatás és a műhold igénybevétele, illetve Budapesten és környékén az Antenna Mikro szolgáltatás.
111. A fenti szolgáltatás igénybevevője (a műsorszolgáltató) szempontjából, annak leglényegesebb tulajdonsága (a minőséget meghatározó árujellemezője) az elérhető fogyasztók száma. A földfelszíni műsorszórás ugyanis a fogyasztók számára ingyenes (és nincs is lehetőség fizetősé tételére), miáltal a műsorszolgáltatók meghatározó bevételi forrását a reklámok sugárzásáért kapott díjak jelentik, amelyek viszont az adott műsor nézettségének függvényében alakulnak. A 110. pontban említett további műsorszórási-vételi módok közül a műhold és az Antenna Mikro révén a tv-nézőknek csak csekély hányada érhető el, és a kábeltelevíziós szolgáltatás 50-60 százalék közötti elérhetőségi aránya is lényegesen alacsonyabb a földfelszíni műsorszórás 90 százalék körüli arányánál.

112. A Versenytanács nem vitatja az Antenna Hungária azon megközelítését, mely szerint a figyelembe vett elérhetőségi arányszámok a jelenlegi helyzetet tükrözik, és azok változhatnának, ha a jelenlegi földfelszíni sugárzású műsorok (vagy azok egy része) áttérne egy másik műsorszórási módra. A Versenytanács álláspontja szerint azonban egy ilyen feltételezett helyzetben:
- az Antenna Mikro és a kábeltelevíziós szolgáltatás földrajzi kiterjedtsége, illetve kiterjeszhetősége következtében nem lenne képes elérni (sőt megközelíteni sem) a földfelszíni műsorszórással elérhető arányt;
 - a műholdvevő pedig egy (vagy akár az összes) jelenlegi földfelszíni sugárzású műsor sugárzása esetén is olyan árujellemzőkkel rendelkezik (kódolt műsorok nagy száma, egyszeri beruházási költség), amelyek a tv-nézők számára a kábeltelevíziós szolgáltatásnál lényegesen kedvezőtlenebbé tennék, és így elérhetőségének nagyságrendi változása gyakorlatilag kizárható, de legalábbis olyan hosszú időt venne igénybe, ami alatt az áttérő műsorszolgáltató „behozhatatlan” versenyhátrányba kerülne.
113. A 112. pontban foglaltak mellett a Versenytanács nem találta bizonyítottnak az Antenna Hungária azon megközelítését, hogy a jelenleg földfelszíni műsorszolgáltatók számára reális stratégia lenne egy másik műsorszórási módra történő áttérés.
- 113.1. A gyakorlatban kizárható, hogy valamely csatornának a más műsorterjesztési módra történő áttérése esetén a felszabaduló frekvencia szabadon maradna. A Magyar Államnak ez nyilvánvalóan nem érdeke, és az eddigi tapasztalatok (már 1997-ben voltak elutasított pályázók, és azóta jelentősen bővült a magyar nyelvű műsorszolgáltatók száma; a 2012-ig történt pályázat nélküli meghirdetéssel kapcsolatos nyilatkozatok) alapján az is kizárható, hogy ne lenne pályázó, amelynek versenypozíciói a földfelszíni műsorszolgáltatásból kilépő műsorszolgáltatóhoz képest nyilvánvalóan jelentősen erősödnének.
- 113.2. A kereskedelmi televíziók esetleges váltását magából a műsorszolgáltatási szerződésből eredő korlátok is akadályozhatják, de legalábbis megnehezítik. Az országos földfelszíni műsorszóró frekvencia használati jogának elnyerésével a kereskedelmi televíziók ugyanis nemcsak jogosultságot szereztek, hanem egyben kötelezettséget is vállaltak a földfelszíni műsorszórás útján megvalósuló országos televíziós műsorszolgáltatás végzésére, a szerződésben megjelölt lefedettség biztosításával, a műsorszolgáltatási szerződés időtartamára (10+5 évre), melynek felmondása szankciókat vonna maga után. Váltásra a Magyar Televízió Rt.

földfelszíni mtv csatornájának – annak közszolgálati jellegéből fakadóan – még kevésbé van lehetősége, sőt, bármilyen típusú szolgáltató-váltásban nagymértékben akadályoztatva van (lenne) azáltal, hogy az mtv sugárzási díjait a mindenkor költésvetési törvényekben rögzítetten közvetlenül az Antenna Hungária kapja, így a döntésben „nincs szabad keze” a Magyar Televízió Rt-nek.

114. Mindezek alapján a Versenytanács a 110. pont szerinti további műsorszórási lehetőségeket nem tekintette a földfelszíni műsorszórás ésszerű keresleti helyettesítőinek.
115. A kínálati helyettesítés lehetőséget szintén kizárhatónak ítélte a Versenytanács. Nincs jelen ugyanis a piacon olyan vállalkozás, amely viszonylag rövid időn belül, különösebb beruházások nélkül képes lenne a vizsgálat tárgyát képező szolgáltatást (a földfelszíni műsorszórást) nyújtani. Az ennek leglényegesebb feltételét biztosító adótoronyokkal ugyanis kizárólag az Antenna Hungária rendelkezik.
116. A 110-115. pontokban részletesen kifejtettek tekintettel a Versenytanács az országos földfelszíni analóg televíziós műsorszórást minősítette érintett árupiacnak.
117. Az Antenna Hungária földfelszíni hálózata által ellátott területre tekintettel földrajzi piacnak Magyarország egész területe minősül.

Az érintett piac szereplői, piaci részesedések

118. A 116-117. pontok szerinti érintett piacnak az Antenna Hungária egyedüli szereplője, így érintett piaci részesedése értelemszerűen 100 százalék.

A lehetséges verseny

119. Az érintett piaci részesedés a vállalkozás statikus versenyhelyzetét tükrözi vissza. Dinamikus szemléletben azonban a vállalkozás piaci mozgásterét alapvetően befolyásolja, hogy az érintett piacon milyen esélyei vannak a lehetséges versenynek. Ha a vállalkozásnak számolnia kell újabb versenytársak piacra lépésével, az önmagában is fegyelmező erőt jelent számára abban a tekintetben, hogy túlzottan magas eladási árakat ne alkalmazzon. Számolnia kell

ugyanis azzal, hogy a magas árak (pontosabban az abból fakadó magas jövedelem) a lehetséges versenytársakat a piacra vonzza.

120. A lehetőség verseny intenzitás szempontjából meghatározó jelentőségűek a Tpv. 22. § (2) bekezdés a. pontja szerinti piacra lépési korlátok, amelyek alapulhatnak adminisztratív jellegű korlátozásokon vagy a gazdasági (műszaki) feltételeken.
121. A földfelszíni műsorszórás koncesszió kötelezettségének 2004. május 1-jei megszűnését követően a tevékenység piacára történő belépésnek adminisztratív akadályai nincsenek. Egy új országos földfelszíni analóg televíziós műsorszóró hálózat kiépítésének időigénye, annak költsége, továbbá a költségek megtérülésének esélyei alapján a Versenytanács álláspontja szerint az Antenna Hungáriának érdemi lehetséges versennyel nem kell számolnia.

Kiegyenlítő vásárlóerő

122. Az Antenna Hungária álláspontja szerint az érintett piacokon – bárhol is legyenek azok meghatározva – nem rendelkezik erőfölénnyel, mert a műsorszolgáltatók oldaláról kiegyenlítő vásárlóerővel szembeül, abból adódóan, hogy
- a műsorszórási szolgáltatása piacának keresleti oldalát rendkívüli koncentráció jellemzi;
 - a piacra a ritka és nagy összegű megrendelések jellemzők, melyek az Antenna Hungária bevételeinek meghatározó részét képezik, míg a vevők költségei között betöltött szerepükről ez nem állítható;
 - az Antenna Hungária által nyújtott szolgáltatások csak korlátozottan felhasználhatók, tehát a vevők elvesztése esetén a kapacitások kihasználatlanok maradnának; továbbá
 - a vevői oldal erős lobby erővel is rendelkezik, ami az előző közgazdasági tényezőkből adódó alkupozícióját tovább erősíti.
123. A Versenytanács nem vitatja, hogy az országos földfelszíni analóg televíziós műsorszórást igénybe vevő vállalkozások (különösen a két kereskedelmi műsorszolgáltató) méretük, társadalmi beágyazódottságuk alapján az átlagosnál

erőteljesebb alkupozícióval rendelkeznek. Álláspontja szerint azonban ez nem éri el azt a mértéket, amely egyértelműen elégséges lenne az Antenna Hungária gazdasági erőfölényének kioltására, mert

- az érintett piac meghatározása, illetve a lehetséges verseny elemzése során kifejtettek alapján a műsorszolgáltatók éppen a kiegyenlítő vásárlóerő legfőbb forrásával nem rendelkeznek, nevezetesen azzal, hogy hihetően tudnák azzal fenyegetni az Antenna Hungáriát, hogy belátható időn belül új beszerzési forrásra térnek át, miközben
- a 113.2. pontban foglaltak alapján csekély az esélye annak, hogy az Antenna Hungária kapacitásai, valamely vevőjének elvesztése esetén tartósan kihasználatlanok maradnak, továbbá
- a vevői piac ugyan koncentrált, az eladói oldali koncentrációnál (az Antenna Hungária az egyedüli szereplő) azonban alacsonyabb.

A gazdasági erőfölény megállapíthatósága

124. Az előzőekben részletesen kifejtettek alapján az Antenna Hungária az országos földfelszíni analóg televíziós műsorszórás tekintetében

- magas (100 százalékos) piaci részesedéssel rendelkezik, amit
- a lehetséges verseny hiányára tekintettel (nem létező) versenytársai, illetve érdemi kiegyenlítő vásárlóerő hiányában vevői vele kapcsolatos piaci magatartása sem tud ellensúlyozni, mire tekintettel

nem zárható ki, hogy gazdasági tevékenységet a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, vagyis gazdasági erőfölényben van. A gazdasági erőfölény egyértelmű bizonyítását és azon alapuló esetleges megállapítását azonban a Versenytanács sürgősen szükségesnek ítélte, mert a vizsgált magatartás visszaélészerűsége (a később részletezettek szerint) nem volt megállapítható.

A műsorszétosztás

125. Az országos földfelszíni analóg televíziós műsorszóráshoz kapcsolódó műsorszétosztás szolgáltatást kizárólag az Antenna Hungária nyújtja, így

keresleti helyettesítéssel nem kell számolni. A kínálati helyettesítés szintén kizárható, figyelembe véve, hogy

- a) a műsorszolgáltatóknak előnyös a műsorszórással együtt (azonos vállalkozástól, amely csak az Antenna Hungária lehet) beszerezni a műsorszétoosztást;
- b) az elvileg szóba jöhető, szélessávú adatátviteli szolgáltatást nyújtó vállalkozások nem mutatnak érdeklődést az adott piac iránt.

126. Keresleti és kínálati helyettesíthetőség hiányában az Antenna Hungária részesedése az országos földfelszíni analóg televízió műsorszóráshoz kapcsolódó műsorszétoosztás magyarországi piacán (mint érintett földrajzi piacon) 100 százalék.

127. A Versenytanács álláspontja szerint a 125. a-b) pontban foglalt körülmények a lehetséges versenyt is korlátozzák, mire tekintettel – a 123. pontban foglaltakat is figyelembe véve – kiegyenlítő vásárlóerővel is csak korlátozottan kell számolni.

128. Mindezek alapján nem zárható ki, hogy az Antenna Hungária az országos földfelszíni analóg televízió műsorszóráshoz kapcsolódó műsorszétoosztás piacán is gazdasági erőfölényben van, annak egyértelmű bizonyítását és azon alapuló megállapítását azonban a Versenytanács a 124. pontban foglaltak szerint szükségtelennek ítélte.

X.

A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés hiánya

A jogszabályi (jogalkalmazási) háttér

129. A Tpv. 21. § a) pontja értelmében tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így különösen az üzleti kapcsolatokban – ideértve az általános szerződési feltételek alkalmazásának esetét is – tisztességtelenül vételi vagy eladási árakat

megállapítani, vagy más módon indokolatlan előnyt kikötni, vagy hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni.

130. Az EKSz. 82. cikke értelmében a közös piaccal összeegyeztethetetlen és ezért tilos egy vagy több vállalkozásnak a közös piacon vagy annak jelentős részén meglévő erőfölényével való visszaélése, amennyiben ez hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre. Ilyen visszaélésnek minősül különösen a tisztességtelen beszerzési vagy eladási árak, illetve egyéb tisztességtelen üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett kikötése.
131. Mind a TpvT-n alapuló magyar versenyfelügyeleti gyakorlat, mind az EKSz. alkalmazási gyakorlata tisztességtelennek minősíti a túlzottan magas árat.
132. A magyar gyakorlat azt, hogy az ár túlzottan magas-e egy olyan számított árhoz (gazdasági értékhez) viszonyítva ítéli meg, amelyről feltételezhető, hogy versenykörülmények között érvényesülne. Viszonyítási alapot képezhet:
- a) a vizsgálat tárgyát képező árunak azonos időszakra más (versenyző) földrajzi piacon, vagy azonos árupiacon (még vagy már verseny körülményeket tükröző) időszakban érvényesülő ára, amely árat azonban a tér-, illetve időbeli eltéréseket kifejező korrekciókkal összehasonlíthatóvá kell tenni a vizsgált árral (benchmark módszer);
 - b) a gazdaságilag indokolt költségek és a befektetés adott szakmát jellemző kockázatával arányban álló hozama alapján adódó („tisztességes”) nyereség összege.
133. Az EKSz. 82. cikkének alkalmazási gyakorlatában a kiinduló pontot a Bíróság United Brands ügyben hozott (a 109. pontban már hivatkozott) ítéletének 252. pontja képezi, mely szerint „a feladat tehát annak megítélése, hogy túlzottan magas-e a különbség a ténylegesen felmerült költségek és a ténylegesen fizetett ár között, és amennyiben a válasz erre a kérdésre igenlő, vizsgálni kell, hogy az alkalmazott ár akár önmagában, akár a versenytársak termékeivel összehasonlítva tisztességtelen-e.”¹³ Tekintettel arra, hogy ennek részleteivel a Bíróság sem az idézett ítéletben, sem más ügyben nem foglalkozott, a Bizottság

¹³ United Brands ügy 252. pont.

két nemrégiben született panasz-elutasító döntésében vállalkozott arra, hogy a Bíróság által meghatározott elemzési keretet tartalommal töltsse fel.¹⁴ A Bizottság ezen ügyekben tett megállapításai szerint a United Brands ügyben alkalmazott teszt a felszámított árra és annak a termék gazdasági értékéhez való viszonyára koncentrált. A vállalkozás árainak és költségeinek összehasonlítása, a túlzóan magas ár vizsgálatának első lépcsője lehet, önmagában nem lehet meghatározó az EKSz. 82. cikke szerinti visszaélés megállapítása tekintetében, mert a Bizottság szerint pusztán az a tény, hogy a bevételek meghaladják a ténylegesen felmerült költségeket, nem elegendő ahhoz, hogy a különbséget túlzottnak nevezhessük. Amennyiben ez megállapítható, akkor is a vizsgálatnak tovább kell lépnie a United Brands ügy ugyanezen pontjában lefektetett következő kérdéséhez, miszerint az alkalmazott ár tisztességtelen-e önmagában vagy más termékek áraival összehasonlítva. A Bizottság szerint a Bíróság nyilvánvalóan különbséget tett közöttük, hogy a tényleges ár és a termelési költségek közötti különbség túlzott-e, valamint hogy az ár tisztességtelen-e. Ennek háttérében nyilvánvalóan az a felismerés állhatott, hogy egy termék gazdasági értéke nem szükségképpen egyezik meg – pontosabban jellemzően nem egyezik meg – a termék előállításának érdekében ténylegesen felmerült költségekkel. Az alkalmazott ár tisztességtelen volt így annak fényében ítélték meg, hogy az hogyan viszonyul a versenytársak által alkalmazott árakhoz, illetve – amennyiben az ár tisztességes vagy tisztességtelen voltát önmagában vizsgáljuk – hogy a költségek hogyan viszonyulnak az opportunity cost-ot (alternatív költség) is magában foglaló gazdasági értékhez és aztán ez az árhoz.

A joggyakorlat alkalmazhatósága

134. A jelen versenyfelügyeleti eljárás tárgyát képező magatartásokkal érintett szolgáltatásokkal kapcsolatban megállapítható, hogy Magyarországon nem létezik olyan szolgáltató, amely olyan szolgáltatásokat nyújtana, melyek árképzése a 132. a) pont szerinti benchmark módszer alkalmazása során összehasonlítás alapként szolgálhatna. Továbbá, – azon túlmenően, hogy a nemzetközi összehasonlítás még bonyolultabb metodológiát igényelne – nemzetközi összehasonlító szolgáltatók, illetve szolgáltatások sem állnak rendelkezésre, tekintettel arra, hogy az országos földfelszíni műsorszórás

¹⁴ Scandlines Sverige AB kontra Port of Helsingborg (COMP/A.36.568; továbbiakban: Scandlines ügy) és Sundbusserne A/S kontra Port of Helsingborg (COMP/A.36.570; továbbiakban: Sundbusserne ügy) ügyek, melyek elérhetők a Bizottság honlapján a következő Internet-címeken:
http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/cases/index/by_nr_73.html#i36_568 és
http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/cases/index/by_nr_73.html#i36_570

szolgáltatás nyújtását a legtöbb országban – Magyarországhoz hasonlóan – egyetlen szolgáltató végzi, tehát versenykörülmények között kialakuló árról nem beszélhetünk. Az Antenna Hungária korábbi díjaihoz való hasonlítást kizárja, hogy működése egész ideje alatt egyedüli szolgáltató volt. Minderre tekintettel a Versenytanács az Antenna Hungária által alkalmazott díjak a Tpv. alapján a 132. b) pont szerint vizsgálhatók.

135. A gazdasági indokolt költségek és a befektetéssel arányban álló hozam összegén alapuló árvizsgálat tartalmát tekintve nem tér el a Bizottság 133. pontban hivatkozott, a gazdasági értéket a középpontba állító módszerétől. A Bizottság azon megközelítése ugyanis, mely szerint a termék gazdasági értéke jellemzően nem egyezik meg a termék előállítása érdekében ténylegesen felmerült költségekkel, ugyanazt a gazdasági tartalmat fejezi ki, mint amit a 132. b) pont szerinti módszerben

- a gazdaságilag indokolt költségek; illetve
- a befektetéssel arányban álló hozam, mint opportunity cost (alternatív költség)

jelenít meg, mire tekintettel a Versenytanács az EKSz. szerinti gazdasági érték meghatározására is alkalmasnak ítélte a 132. b) pont szerinti módszert.

A hatósági árszabályozás szerepe

136. Az a körülmény, hogy az Ártörvény alapján a Miniszternek az országos földfelszíni analóg televíziós műsorszórás szolgáltatásra legmagasabb díjat kell meghatároznia (aminél az Antenna Hungária alkalmazhat alacsonyabb árat) a 95-99. pontokban részletesen kifejtettek szerint nem kérdőjelezi meg a Tpv. tárgyi hatályát, illetve az EKSz. alkalmazhatóságát.

137. Az Ártörvény 8. § (1) szerint a legmagasabb árat úgy kell megállapítani, hogy a hatékonyan működő vállalkozás ráfordításaira és a működéséhez szükséges nyereségre fedezetet biztosítson. Ez az ármeghatározási módszer – a „szocializmus-közeli” megjelenési időpontból fakadó megfogalmazásbeli eltérésekkel ugyan, de – tartalmilag ugyanazt az elvet jelenti meg, mint amit az országos földfelszíni analóg televíziós műsorszórás díjaira a Tpv. és az EKSz. alapján is alkalmazhatónak tart a Versenytanács (gazdaságilag indokolt költségek + befektetés után járó hozam).

A Tpv. alkalmazhatatlansága

138. Az előzőekből viszont az következik, hogy a Miniszter által megállapított legmagasabb ár csak akkor lehet túlzottan magas, ha azt a Miniszter az árat megállapító jogszabályban az Ártörvénnyel (mint magasabb rendű jogszabállyal) ellentétesen állapította meg. Ez viszont nem a Tpv-t-be, hanem az Alkotmányba ütközik.
139. Mindezek alapján Versenytanács a Tpv. 77. § (1) bekezdés j. pontja szerinti határozatában az országos földfelszíni analóg televízió műsorszórási díjai tekintetében az eljárást, annak a Tpv. alapján indított részében – a Tpv. 72. § (1) bekezdés a. pontjának második fordulata alapján jogsértés hiányában – megszüntette.

Az EKSz. alkalmazhatósága

140. Az EKSz. alkalmazhatósága tekintetében az Európai Bíróság az *Internationale Handelsgesellschaft*¹⁵ és *Consortio Industrie Fiammiferi*¹⁶ (CIF) ügyekben hozott döntésében kifejtette, hogy a közösségi jog elsőbbségének elve és az EKSz. 10. cikkébe foglalt kötelezettség együttes alkalmazásából következően az EKSz. 3. cikkely g) pontja szerinti közösségi aktussal ellentétes tagállami jogszabály alkalmazásától a tagállami hatóságoknak el kell tekinteniük (*inapplicable de plein droit elv*). A CIF ügyben kifejtettek szerint azonban ilyenkor a tagállami versenyhatóságnak a bíróság kiszabása során figyelembe kell vennie, hogy a jogsértő vállalkozás magatartásában a nemzeti jog közrehatott.
141. Mindezek alapján a Versenytanács az EKSz. 82. cikke alapján vizsgálhatónak ítélte az Antenna Hungária országos földfelszíni analóg műsorterjesztési szolgáltatásának díjait, mert ha azokról megállapítható, hogy az EKSz. 82. cikkébe ütközően tisztességtelenül megállapítottak, akkor a Miniszter által a díjak megállapítására kiadott rendeletek alkalmazásától el kell tekinteni.
142. A Versenytanács nem találta megalapozottnak az Antenna Hungária azon hivatkozását, hogy a műsorszórási szolgáltatás Ártörvényen alapuló ársapka szabályozása a versenyjogtól eltérő célokat is szolgál, és így az arra vonatkozó rendeletek nem állnak szemben az EKSz. 82. cikkével. Az Antenna Hungária

¹⁵ 11/70. ügy Internationale Handelsgesellschaft mbH / Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel [EBHT 1970., 1125. o.]

által hivatkozott célok (hatékonyságra ösztönzés, minőségbiztosítás) ugyanis az Ártörvényen alapuló hatósági árszabályozás meghatározó elemei. Az Ártörvény 8. § (1) bekezdésének a legmagasabb árak megállapítási módszerére vonatkozó rendelkezése éppen azért rögzíti, hogy a legmagasabb ár csak „a hatékonyan működő vállalkozás ráfordításaira” nyújthat fedezetet, hogy a vállalkozás nyereségét kizárólag a hatékonyság és a minőség javításával legyen képes növelni, ne pedig monopolhelyzetének (gazdasági erőfölényének) kihasználásával.

143. Az előzőekből következőleg nem osztotta a Versenytanács az Antenna Hungária azon megközelítését sem, hogy az EKSz. 82. cikkének alkalmazása akadályozza az Antenna Hungáriát tevékenysége végrehajtásában, ellehetetlenüléséhez vezet. A Versenytanács által a jelen eljárásban is alkalmazott árvizsgálati módszer (lásd 132. b) pont) ugyanis semmivel sem tekinthető szigorúbbnak, mint az Ártörvény 8. § (1) bekezdésének megfelelő ármegállapítás. Sőt: nagyobb toleranciát biztosít a vállalkozás számára, mivel – a később kifejtettek szerint – csak a jelentősebb mértékű eltérést tekinti jogsértőnek. Ilyen módon az EKSz. 82. cikkének alkalmazása a hatósági ármegállapításnak éppen azokat a „kirívó” hibáit képes korrigálni, amelyek gátolhatják az árszabályozás Antenna Hungária által is hivatkozott céljainak (hatékonyság, minőség) az érvényre jutását.

A díjak vizsgálata

144. Az előzőekben részletesen kifejtettek alapján a Versenytanács
- a hatósági árszabályozás alá eső műsorszórás díjait az EKSz, míg
 - a hatósági árszabályozás alá nem tartozó műsorszétoztás díjait az EKSz. és a Tpv. rendelkezései alapján vizsgálta, aminek azonban csak elvi jelentősége van, mert a vizsgálat mindkét szolgáltatás, illetve mindkét jogalap esetében a 132. b) pontban foglaltak szerint történt.
145. A Versenytanács a díjakat az EMC számításaiból kiindulva vizsgálta, mert az elveit tekintve megfelel a 132. b) pont szerinti módszernek.
146. Az EMC két-két alternatív feltételezés mellett, összesen négy változatban készítette el számításait. Ezért a Versenytanács először azt értékelte, hogy azok melyike fejezi ki a legpontosabban a vizsgált szolgáltatások gazdasági értékét.

¹⁶ C-198/01. ügy Consorzio Industrie Fiammiferi (CIF) [EBHT 2003., I-8055. o.]

- 146.1.A Versenytanács álláspontja szerint az eszközök könyv szerinti, illetve piaci értékén alapuló számítások közül egyértelműen az utóbbi alkalmas valamely szolgáltatás gazdasági értékének meghatározására. A gazdasági érték ugyanis a szolgáltatás nyújtásának időpontjában érvényesülő eszköz árakkal van összefüggésben. Ezzel összhangban a Versenytanács elfogadta az Antenna Hungária azon észrevételét, hogy az értékcsökkenési leírást is az aktuális (piaci) eszköz érték alapján kell számításba venni.
- 146.2.A DVB-T-hez kapcsolódó költségek számításba vétele esetében a megítélés nem ilyen egyértelmű. Az elvi kiindulópont ugyan nem lehet más, mint hogy egy új szolgáltatás kifejlesztése érdekében felmerült költségeket az új szolgáltatás igénybevevői által fizetett díjaknak kell fedezniük. A DVB-T azonban abban az értelemben nem teljesen új szolgáltatás, hogy néhány éven belül felváltja a jelenlegi analóg szolgáltatást. Ezért a Versenytanács álláspontja szerint a DVB-T költségek egy részének figyelembevétele indokolt lehet.
147. A vizsgált két szolgáltatás gazdasági értékét (értékösszegét) az EMC külön-külön és együttesen is meghatározta. A Versenytanács az értékeléskor az utóbbit vette figyelembe, mert az Antenna Hungária a két szolgáltatás esetében lényegében azonos piaci helyzetben van, és azoknak a vevői is azonosak.
148. Az EMC számításait 2004. év egészére és 2005. év I. félévére végezte el. A Versenytanács a két időszakra számított értékeknek az egyes időszakokra számított gazdasági értékösszegekkel súlyozott átlagát értékelte.
149. Az Antenna Hungária vitatta az EMC indokolatlan költségekre vonatkozó számításait.
- 149.1.A Versenytanács előjáróban szükségesnek tartja megjegyezni, hogy az EMC által indokolatlannak minősített költségek mögött két, gazdasági tartalmát tekintve eltérő költségcsoport húzódik meg:
- az egyik csoportba azok a költségek tartoznak, amelyeknek a vállalkozás szintjén történő felmerülését az EMC ugyan nem tartja indokolatlannak, de azok semmilyen formában nem kapcsolódnak a vizsgált tevékenységekhez. (A Versenytanács álláspontja szerint ezek esetében félrevezető az „indokolatlan” megnevezés, ami azonban önmagában a számításokat nem érinti, hiszen értelemszerűen ezek a költségek sem vehetők figyelembe a vizsgált szolgáltatások esetében.)

- a másik csoportba az „igazi” indokolatlan költségek tartoznak, melyek az EMC szerint csak a nyereség terhére vállalhatók.

149.2. Az előbbi csoportba tartozó költségek közül az Antenna Hungária a marketing költségek esetében vitatja az EMC megközelítését. A Versenytanács egyrésztől osztja az Antenna Hungária álláspontját abban a tekintetben, hogy bizonyos mértékű marketing költség a monopól tevékenységek esetében is indokolt lehet, illetve helyes az a megközelítése is, hogy a Tpv. 14. § szerinti ésszerű helyettesítési szintet el nem érő (korlátozottan) helyettesíthető áruk léte is indokolhat marketing tevékenységet. Másrésztől viszont nyilvánvaló, hogy a ténylegesen felmerült marketing költségek egy hányada egyértelműen a Lakossági ágazatba tartozó tevékenységek érdekében merült fel, így azok – jóllehet az előzőek szerint nem indokolatlanok, de – a vizsgált szolgáltatások közvetett költségei között nem vehetők figyelembe.

149.3. A Versenytanács nem ért egyet az Antenna Hungária azon álláspontjával, hogy elvileg sem léteznek olyan (indokolatlan) költségek, amelyek „csak a nyereség terhére vállalhatók”. Nem vitatható ugyan, hogy az ilyen költségek is csökkentik a tulajdonos által elvárt hozamot, a versenyjogi árvizsgálat során azonban, a hozamot kifejező tőkeköltség-szorzó nem a tulajdonos elvárásaihoz igazodik, hanem a mindenkori piaci-gazdasági helyzetből fakadó (igaz nem egyszerűen meghatározható) objektív mérték. A tulajdonos hozamelvárásain alapuló tőkeköltség-szorzó ugyanis bármilyen mértékű árat indokoltá tenne. Az EMC által konkrétan indokolatlannak minősített költségek esetében ugyanakkor a Versenytanács részben osztotta az Antenna Hungária álláspontját abban, hogy a dolgozók részére adott természetbeni juttatások és a bérjellegű jövedelmek között létezik átváltás, így azok esetleges indokolatlansága csak együttesen értékelhető, illetve a szervezet fejlesztéséhez kapcsolódó szakértői díjaknak is lehet egy hányada, amely gazdaságilag indokoltnak minősül.

150. Az országos földfelszíni analóg televíziós műsorszórás és az ahhoz kapcsolódó műsorszétosztás együttes bevételeinek és (a piaci értéken számított amortizáció melletti) gazdasági értékösszegének eltérését a 4. táblázat mutatja be. *(A táblázatban nem szereplő adatokat, illetve a től-ig határokkal feltüntetett adatok pontos értékeit az Antenna Hungária kérte üzleti titokként kezelni.)*

A gazdasági érték(összeg) és a díj(bevételek) eltérése**(%-ban; gazdasági érték = 100%)**

Időszak	DVB-T nélkül	DVB-T-vel
2004. év		
2005. I. félév		
Együtt	5-15	< 2

Megjegyzés: Az eltérést pontosan meg nem határozott mértékben csökkentik az EMC által számítottnál alacsonyabb „gazdaságilag indokolatlan” költségek (lásd 149.3. pont)

151. A Versenytanács a gazdasági érték és a díj DVB-T költségek figyelembevételével számított eltérése alapján – annak csekély mértékére tekintettel – nem minősülnének tisztességtelennek (túlzottan magasnak) a vizsgált díjakat. Az előzőekben kifejezettek szerint azonban a DVB-T költségek teljes összegének figyelembevétele semmiképpen sem indokolt, így a gazdasági érték és a díj eltérésének felső határa a DVB-T költségek figyelembevétele nélkül számított mérték, amely elvileg alapot adhat a tisztességtelen ár megállapítására. Az eltérés mértékét azonban – egyelőre nem számszerűsített mértékben – csökkentik az esetlegesen figyelembe vehető DVB-T költségek, illetve az EMC által számítottnál alacsonyabb „gazdaságilag indokolatlan” költségek.
152. Az eltérés minősítésénél nem lehet eltekinteni attól sem, hogy – miként azt a Versenytanács több határozatában¹⁷ is kifejtette – az adott szolgáltatásokhoz közvetlenül nem hozzárendelhető (közvetett) költség tekintetében nincs olyan felosztási elv, amelytől való eltérés jogsértésre alapot adó, és így versenyjogi eszközökkel kikényszeríthető lenne. A közvetett költségek felosztása ugyanis minden esetben becslés jellegű, miként arra a Bizottság a már hivatkozott Scandlines ügyben is rámutatott (lásd 133. pont). Az EMC nem vitathatóan megfelelő közgazdasági érvekkel alátámasztott módszereket alkalmazott a közvetett költségek felosztására. Azok egy tevékenység gazdaságossági vizsgálat szempontjából is reálisnak tekinthetők. Sőt: az adott tevékenység hatósági árának újraszabályozása esetén is lehetne arra (ex-ante) alapítani. Ez

¹⁷ Vj-33/2004., Vj-168/2004., Vj-31/2005. számú határozatok

azonban nem jelenti azt, hogy (ex-post) versenyjogi eszközökkel is számon kérhető az attól való eltérés. Ehhez a Gazdasági Versenyhivatalnak azt kellene bizonyítania, hogy az általa alkalmazott becslés az egyetlen lehetséges megoldás.

153. A jogsértés egyértelmű megállapíthatósága tehát az Antenna Hungária által vitatott (és a Versenytanács által elvileg elfogadott) költségek pontos meghatározása mellett, a közvetett költségek felosztására vonatkozó alternatívák egyértelmű kizárását igényelné. A Versenytanács azonban az eljárás ilyen irányú folytatását szükségtelennek ítélte mert, a magatartás további folytatásától való eltiltás egy korábbi időszak túlzottan magas árának megállapítása esetén végrehajtható módon általában nem rendelhető el, ráadásul az adott esetben nem is lenne feltétlenül indokolt, hiszen az Antenna Hungária 2005. I. félévét követően olyan mértékben csökkentette egyes vevői felé a műsorszórási díjait, ami valószínűsíthetően megszüntette az esetlegesen túlzottan magas árat.
154. Mindezek alapján a Versenytanács álláspontja szerint az R.5. cikkének megfelelően az EKSz. 82. cikkét illetően nincs ok a további beavatkozásra, illetve a műsorszóztási díjak tekintetében a Tpv. szerinti eljárás folytatására. Ezért a Tpv. 77. § (1) bekezdés j. pontja szerinti határozatában - a Tpv. 72. § (1) bekezdés a. pontjának első fordulata alkalmazva - az EKSz. alapján indított eljárást, valamint a Tpv.alapján a műsorszóztási díjak vizsgálatára indított eljárást is megszüntette.
155. Álláspontja kialakításakor a Versenytanács figyelemmel volt a Gazdasági Versenyhivatal honlapján¹⁸ közzétett „A verseny szabadságával kapcsolatos a GVH által követett alapelvek” című dokumentumban foglaltakra is, így mindenekelőtt annak az 1.6. pontjában rögzített azon alapelvre, mely szerint a „versenypolitika szempontjából alapvetően közömbösek az olyan magatartások, amelyek anélkül, hogy a hosszú távú fogyasztói jólétet érintenék egyszerű szerződéses viták, vagy pusztán a jövedelmek két (vagy több) vállalat, illetve termelési és értékesítési szint közötti elosztását változtatják meg.” Az adott eset tipikus példája az előzőek szerinti általános helyzetnek, különös tekintettel arra, hogy az eljárás megindítására alapot adó egyik vélelem – a versenykorlátozó hatású keresztfinanszírozás – nem nyert bizonyítást. Így maradt a „csupas” kizsákmányolás az Antenna Hungária részéről a vizsgált szolgáltatásait igénybevevő három műsorszolgáltató vállalkozás terhére. Ráadásul oly módon,

¹⁸ www.GVH.hu

hogy annak a végső fogyasztókat is érintő érdemi tovább gyűrűződésével nem kell számolni: a műsorszolgáltatók árjukat (melyhez az Antenna Hungáriától esetlegesen túl magas áron szerzik be az inputot) „ingyen” nyújtják a fogyasztóknak. A műsorszolgáltatóknak a magasabb költségek miatt esetlegesen magasabb reklámdíjai (illetve a Magyar Televízió Rt. esetlegesen nagyobb költségvetési támogatása) pedig csak igen korlátozottan érinthetik a fogyasztói árakat.

XI.

Az árszabályozás egyes további kérdései

156. A Versenytanács – miként azt az előzőekben már kifejtette – a Tpv. vonatkozásában osztotta az Antenna Hungária azon álláspontját, hogy a legmagasabb árak az Ártörvény 8. § (1) bekezdését sértő megállapításáért az Antenna Hungária nem tehető felelőssé. Szintén osztja az Antenna Hungária álláspontját abban a tekintetben, hogy az Ártörvénnyel ellentétes (ármegállapító) jogszabály törvénytelené nyilvánítása az Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik.
157. Az előzőekre is tekintettel a Versenytanács szükségesnek tartja egyértelműsíteni, hogy az eljárás megszüntetése (vagyis, hogy a díjak tisztességtelen megállapítása nem volt bizonyítható), nem zárja ki azt, hogy a Miniszter által megállapított legmagasabb ár a vizsgált időszakban ellentétes volt az Ártörvény 8. § (1) bekezdésével. Következik ez abból is, hogy
- míg versenyjogi alapon (ex-post) a jogsértés megállapításához – elsősorban a közvetett költségek felosztási módjának korlátozott kifogásolhatóságára tekintettel – az ár és a gazdasági érték viszonylag jelentős eltérése szükséges;
 - addig az árszabályozásban (ex-ante) lehetőség van – az Ártörvény 8. § (1) bekezdését az áralkalmazó hátrányára nem sértő – költségfelosztási módszerek alkalmazására (előírására), illetve más a versenyjog alapján csak számottevő bizonytalansággal meghatározható árképzési tényezők (pl. tőkeköltség-szorzó) előírására, és az így meghatározott legmagasabb ártól történt bármilyen mértékű (felfelé) eltérés szankcionálására.
158. A Versenytanács – figyelemmel az árszabályozás jelenleg folyó felülvizsgálatára is – nem látja szükségét annak, hogy a Gazdasági Versenyhivatal az

Alkotmánybírósághoz forduljon. Indokoltnak tartja ugyanakkor, hogy a Gazdasági Versenyhivatal a jelen eljárás tapasztalatairól az eljárást lezáró határozatának nyilvánosságra hozatalán túlmenően (különösen az EMC által végzett gazdasági érték számításról, valamint az Antenna Hungária által ahhoz kapcsolódóan megfogalmazott kritikákról és számításokról) tájékoztassa az árszabályozás felülvizsgálatát végző NHH-t.

Budapest, 2006. július 27.